

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

اسم کتاب حواش قانونیه

مؤلف بهمن نوری

موضوع تالیف

مؤسسه ۱۳۰۲

شماره دفتر

۸۱۴۷

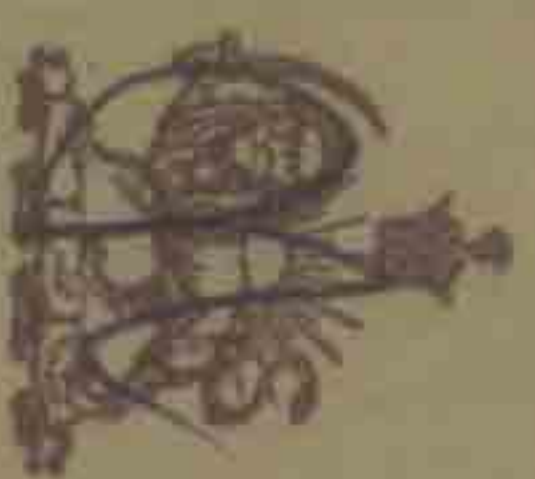
۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

اسم کتاب: حواشی قانونیه

مؤلف: بهمن نوری

موضوع: تالیف

مؤسسه: ۱۳۰۲

شماره دفتر:

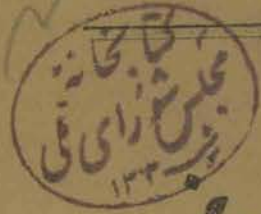
۸۱۴۷

۶۱

۱۷۰۳

کتابخانه اجتهاد عدد ۳۰

مجله نوری

حواج قانونیه

(بالله ترجمه و طبع حقوق محفوظ در .)

استانبول

مطبعة اجتهاد

هجری سنه ۱۳۳۱

مطبعة الجهاد

مقدمه

قانونلرك سىمياوى بوقدرتى حائز اولدقلرينه ايمانم
بوقدر: بوخصوصده دوقور كوستاولوبون ايله هم فكرم .
انكلتره - كه دنيانك اك متكامل مملكتيسدر - قوانينى
سايه سنده انتظام وانسجامه نائل اولمامشدر . بلكه انكليز
حقوق ونظاماتى اوراده ذاتاً جاكيكر اولان عرف وعاداتك ،
معاملات وععناتك ضبط وثبتدن بشقه بر شئي* دكلدر .
قانون ايله بر مملكتى احيا آرزوسنده بولونمق تاريخه ،
طبايع بشره ، امزجه ملله بيوك بروقوفسزلق كوسترمكدر .
برملك تكاملنده ، ترقيسنده ، تعاليسنده اك اساسلى
روللرى اوينايان عناصر ومؤثرات ، الحق ، عرقك اوصاف
ميزهسى ، حسياتى ، سجاياسى ، طبيعى ، تربيهسى ، اقليم ،
احتياجات اقتصاديه ، جوارك احتراصات سياسيه سنده غلبهسى
كبي شيلردر . بو عناصرك بر جدولى ياييلسه ، قوانين

ونظامات و آثاره قیاساً اوامر و اراداتك اهمیتی بك زیاده
تناقص ایدر .

بکین واجینده بولندیغیز ایکی عصر میلادیده تجارتك
فوق العاده ترقیسی ، کره زمیننی عاذا برالکا حاله افراغ
ایده جك درجه ده تعمی اکر تجارت قانونلرینك نابوله
توندن بری توسیع و اصلاح ایدلمسه عطف اولتورسه ،
غیر قابل عفو برخطای تاریخی ارتکاب ایدلمش اولور .
بالعکس ، حقوق تجاریه نك تکاملی ، تجارتك تکاملنك
بر نتیجه منطقیه سیدر .

قوانین ، مؤسسات سیاسی ، اشکال حکومت ، بو
اعتبار ایله ، ایکنجی درجه ده اهمیتی حازدرلر . و بو
صایدیغیز شیلر اکر فی الحقیقه احتیاجات ملیه یه موافق
و آنلری تطمین ایچون تدوین ایدلمش ایسه لر فائده لیدرلر ،
ترقیاته سبب اولورلر . یوق اکر احتیاجات و ملتک سویه سی ،
روحی ، درجه قابیلیتی نظر ابتصاره آلتیه رق یاییلمش
ایسه ، او زمان ، جعلی و صنعی اوله جقلرندن بوناردن بر
نمره حاصل اولماز . ملتک طرز حیاتی تبدیل و اصول
معاشرتی تعدیل کبی اختلالاته سببیت ویره جکلرندن
مضرتی ده مستلزم اولورلر .

بزه ، واضع قانون اولان ذوات و یا هیات ، بودقافه

بك اوقدر عطف اهمیت ایتمکدن مشروطیتدن بگونه
قدر «طبخ» اولونان قوانین و نظاماتدن بیولک بیولک استفاده لری
ایدلماشدور .

بزم قوانینتمزده بو « مثبت » صفك نقصانندن بشقه
برده « منفی » صفك بولومتسی امورمزی مختل ایدیور .
شو فکرمزی بر آز شرح ایدلم :

بر طاقم قوانینتمز احتیاجاتمزك فوقنده اولق شویله
طورسون ، احتیاجات عصریه یی اصلا تطمین ایتمه جك
مرتبه ده اسکی احتیاجاتك محصله سی اولدیغندن ، بو کون
بزه آز کلیور ؛ دهها طوغریسی اسکی زمانلر ، قرون
متوسطه ، مقولات دورلری ایچون تدوین اولونمش
اصوللر بزم الحاله هنده ایشلرمزه مانع اولور . بو مناسبتمز
دستورلر ترقیه برسد آهین تشکیل ایدیور ؛ احتیاجات
روحیه ، حسیه ، سیاسی ، اقتصادی و اجتماعی مزه چاره .
ساز اولمقدن اوزاق بولنیور . اقتزایی عصرنده بولندیغیز
حاله اوکته مجلدات قانونیه مز ، او توزلنمش احکام
حقوقیه مز بزی زمانمزدن اوزاق بدورده یاشاتیور .

نتیجه کلام : قانونلرمزك بر طاقمی احتیاجاتمزك
فوقنده ، ملل متکامله نك ، بشقه شرائط آلتیده نشوونما

بولش اقوامك قانونلارى اولديغندىن بزم ايچون فضلەدر ،
غير قابل تطبيقدر . ديكر قسمى ايسه بويىچى ايتديكمىز
قوانينك ياندىندە واحتياجات حاضرەمن مواجەهەسندە حقيقە
يك اسكيدر ، مضررە ، فادر . بويىچى خصوصاتەندە اصل
اولان افكار و آراى حقوقىەك بين الاھالى معلوم اولسى ،
عرفە داخل بولونمىسيدر ، يوقسە يالگىز نظامات موضوعەندە
محرر و مکتوب بولونمىسى دكلدر . كىذلك سياستەندە ، طرز
حکومتەندە ، ديموقراسيەدە اهم اولان افكار سياسيهەك ،
اساسات حكومتك ، ديموقراسى اصوللرينك ، سياسى
قوتلرك ملتەندە بولونمىسيدر ، وجوديدر ، يوقسە يالگىز
قوانين اساسيەدە يازمىش اولمىش وبا ديموقراسى مؤساتىك
وجودى دكل .

بعض امثله ايله افكارىمى توضيح ايدەيم :

بزدە اھالىنىك اكثريت قطعىەسى سلطنت مليە ،
انتخابات عامە ، توازن قوا ، پارلمانتەريزم كى اساسات
مشروطيەك نہ ديمك اولديغندىن غافلدر . بئام عليە بر
ماھيت تربيتكاريسى اولمايان حقوق اساسيەمن بر قويايدىن
يشقە برشى دكلدر .

حالبوكە اوقاف و اراضى يە ، حقوق شخصيە (ستاتو

يەرسونەل) دائر اولان او يك فنا قانونلرمىز ، امثال
حقوقىەمن ، محكمە جكلرمىز ، محاكم شرعيەمن آرتق بزم
مضررە . دىيانك ھىر يەندە اولديغى كى بزدەدە بولمىز
متدائر اولان عادات واحكام تەبدل ايتمىشدر . اوحالە ھىر
ايكى نوع قانونلر بونقطة نظرەن محتاج اصلاحدر . بزمى
برطرفدن شرق ، برطرفدن غرب چكيور : ايكى جامع
آرەسندە بى نماز قالمىش . برالمىز استقبال چكەش براتق
ايتەمىور ؛ ديكر طرفدن ماضى اولانجە قوتيلە ديكر
المىز طومش حرکتمىزە مانع اوليور . خلاصە يا زمانمىزدىن
اوزاق ، آتيدە ياشيور ، ياخود ماضيدىن ، مزاردىن ،
خرابادىن آيريلەمىور ؛ قورتولەمىور ؛ حال حاضرەك ،
عصرەمىزك ، زمانمىزك حياتى امرار ايتيور .

كليات قانونيەمن جدى بر نظرە ، تاريخى و حقوقى
برفكرلە مؤاخذە ايديلەجك اولورسە ، مع التأسف ، ھيچ
برمتن نظامىمىزك قواعد فييە توافقي ايتدىكى كورولمىز .

بونقانونلرك سھولتە تطبيق اولونەمامسى ، تطبيقادن
بيوك ثمرلر استحصال ايديلەمامسى ظن ايدرمكە احتياجى
كافل اولەمامسندن ايلرى كليور .

حقوقمىزك بويىچە اعجوبە مثال احتياجات بسبقولوزيەمنە

عدم توافقی بر درجه به قدر اهالی ده قانونه رعایتسزلت
فکرنی اویاندیرمشدر . بزده قانوندن پاك اوقدر قورقو-
لیور . قانون ، ملکمزده ، اوبله لایستغیر بر ماهیتی حائر
کورولیور . عدم تطبیق بیوک بر مسئولیتی داعی اولمدینی
کپی حسن تطبیق ده موجب مکافاة دکلدر . عدالت ، احسان ،
عفو و مرحمت ، تخفیف جزا بزده اطراد تحتیه کیرمییور .
بر قانون یاییلمه دن اول فصل تطبیق ایدیلجهکی اصلا
دوشونولیور . حالیکه تطبیق اولونه میه جق بر قانونک نشری
حکومتک حیثیتی پامال ایتمک دیمکدر .

قانونلر اصلا احتیاجات روحیه واجتماعیه من نقطه
نظرندن تنظیم ایدمایدکندن هر وقت تعدیله محتاج اولور .
بر قانونک ، خصوصیله حقوق اساسیه تعلق ایدن بر ماده نک
صیق صیق تعدیل او قانونک محتاج بولندینی عظمت و شوکتی
قصر و تنجیدددر . قانون مبتدل اولمالمیدر . هر کون
تصحیح اولونمقدن وارسته بولونماید .

هله مشروطیتدن بری تعاقب ایدن قانوننامه لر ، نظامنامه
مه لر ، تعلیمنامه لر ، مواد معدله ، مواد مذیله ، قوانین
موقته اوقدر چوق و بر برینه متناقضدر که ایچندن چیقلمسی
مشکلدر . قانونی تطبیقه مأمور اولانلر بیله قولایلقله ایفای
وظیفه ایدمییورلر . بزیم کی حقوق منسبینی احکام قانونیه من

حقننده ایراد اولونان سؤاللره جواب ویرمکدن عاجز
قالیورلر .

قانونلر من بومسروادندن صرفنظر ناقصدر ، ناقصمدر .
یک نسق ، عینی اساساته مستند ، تام ، بلا نقصان قوانینمن
یوقدر . حقوق عثمانیه براساسدن ، بر اصولدن ، بر مسلکدن
انشعاب ایتمیور . بر قانونمزی قسماً قلمنک حقوقدن آلتش
(تجارت بحریه قانوننامه سی کپی) ؛ دیگرکی فرانسه قواعد
حقوقیه سندن استنباط ایتمش (جزا قانوننامه سی کپی) ؛
بر اوچنجیسینی الک کهنه ، الک احتیاجه ناموافق اساسات
منقولدن استخراج کلفتند بولونمیش (تجله احکام عدلیه
کپی) . بونلردن برنده بر جرمن قومنک ، دیگرنده بر لاتین
ملتنک ، هله اوچنجیسنده اصول حکومتک فنانی سبیلله
محو اولمش بر امتک شکل و شمائل کورینیور ؛ احتیاجاتک
تکثر ایشدیکی و اوروپادن اوزاق بر صورتده یاشامه نک
امکانسز بر حاله کلدیکی شو زمانده بزنا تمام بر حوله قانونیه
ایله یاشایه میوز . هضم ایدمیه جکمز احکام نظامیه - یوقاریده
سویلدیکمز وجه اوزده - فصل بادی ضرر ایسه احتیاجاتمه
کافی کلیان احکام حقوقیه ده اودرجه موجب بریشانددر .
قانونلرک تأثیر سیمیاویسنه اینانمدیفمزی تکرار ایدم .
بناء علیه بوجهتی ده اونوتیمم که بونلردن فوق العاده بر

نمره بکلمامکله برابر هیچ اولمازسه آنلرک استکمالنه باقی نر .

حوایج قانونیه من چوقدر . آنلرک تأمین یك اوقدر کوچ دکدر . ملتیزک روح وسیجه سنی اساسدن تبدیله باری مقتدر دکل ایسهک هیچ اولمازسه او تبدیله امکان براقیان قانونلر منی علی حاله ترک ایتیم . تصحیح و تعدیل ایدم . دها طوغریسی یکیدن بر کلیات قانونیه وجوده کتیرم . ملتیزک - تعبیر صحیحی ایله ملتیزمک - طبایعی ، سجه لری ، مزاج لری ، مادی ، معنوی احتیاج لری ، قابلیت لری ، نصل تکامل ایتلری احتمالی اولدیغنی ، بزه شبیه ملتیزک احوالی ، بزدن ایلری وکری اقوامک طرز حیات لری اهمیتله ، فکر تعقیب ایله ، ثبات ایله مطالعه و تدقیق ایدم . یاه جمعری بیله . هدفه وصول ایچون بر خط حرکت اختیار ایتمک آرتق لزومی آکلا یلم . آندن صوکره هر قویه اورمق قاعده سنی براقه رق عینی اساسات علمیه نک تطبیقاتی اولق اوزره قانونلر منی تدوین و تجدید امر اهمیتله باقم . قانونلر من بر کل واحد ارانه ایتلیدرلر : قانون اساسی هانکی قاعده فیه نک تطبیقاتی نتیجه سی تدوین ایدلش ایسه ، مثلاً ، صید و شکار نظامنا . مه مزده اوقاعده نک بر نوع تجلیسی اولمون .

نابوله تون زمانندن بری کلیات قانونیه سنی تجدید ایدن فرانسده ، بوکون ، مثلاً ، قود نابوله تونک یاننده حبش ایمپراطور لری دستورلرندن استنباط اولونمش براقاف نظامنامه سی بولونسه کولونج اولمازمی ؟ ایشته بزم حالمز بوکا بکزه ر .

شکل حکومتله برابر اشکال قانونیه منی ، روح حقوقیمزی ده براققلغمز ایجاب ایدر . شوراسنی ده ایجه بیله که شکل حکومت یك ایکنجی درجه ده حائر اهمیت بر ماده در . اصل مهم اولان جهت روحزک و آکاتبعا قانونلر منک ، اداره منک دکشمه سیدر . بر خانه یاپارکن چاتیدن باشلامیم . یوله کیدرکن اوکوزلری عربه نک آرقه سنه قوشیمیم .

وار ایکن تأسف اولنور که بزده بوجهت دخی - برچوق
خصوصات کی - اونوئش قلمشدر .

خاندانک عظمتی ، شوکتی ، حشمتی ، نفوذی
طرفداری یز . ارکان سلطنتی قاتلر ، یاوزلر درجه سنده
کورمک ایستمرز . دولته ، ملتله خاندانک منافعی بر در .
آل عنان نه قدر متکامل ، صاحب سجه ، مترقی ارکاندن
مرکب اولورسه دولته اودرجه ذی وقار اولور . نتیجه :
عثمانی دولتی عثمانی خاندانه مربوطدر و بزده بایله جق
ترقیاته یوقاریدن ، مقام سلطنتدن باشلامق اقتضا ایدر .
شوراسنی صورت مخصوصهده سوبایه لم که خاندان سلطنت
قانونندن مقصدمز ، معنای عادیسیله ، دولته قوه تشریعه
سندن کجمش بر قانون دکدر . خیر ! آلدانیلمسون .
ایماندن رشید طاکف پاشا حضرتلرینک ، او مجلس عالیده ،
کمال جرائله تکلیف ایستدیکی کی علی العاده بر قانونک
تنظیم و تطبیق طرفداری دکدر . بوقانون - یاخود بونامی
تبدیل ایله بر بشقه سنی بولهلم - مقام سلطنت طرفندن رأسا
و مجلسلردن کچمه دن تنظیم و تطبیق اولونمایدور . پادشاه
عائله سنک و ملتک رئیسیدر . هر برده قاعده بودر . بزم
حقوق غیر مکتوبه مزده و عنمنه لر مزدهده بویله در . ذاتاً

خاندان سلطنت قانونی

دقیق و رقیق بر مسئله ! بویله بر قانونک نزاکت
فوق العاده سندن صرف نظر ، بزم فردای جلوسنده بومسئله دن ،
اوزمان تحت اداره مزده بولونان قوریه دوربان غزیه سنده
عریض و عمیق بحث ایش ایدک . نقش بر آب کی کجیدی .
آلدیران اولمیدی . حالبوکه بویله بر قانونک فقدانی هر کون
دها بشقه براهمیته آکلاشیلیور .

بز آل عنانه شدته محتاجز . بودولت بادشاهسز اولماز .
و بودولته آنجق آل عثماندن بر فرد نجیب حکمدار
اوله بیلیر . بوجهتلری تطویل ایتمهلم . بو متعارفه مایه یی
آشاهی یوقاری هر کس تصدیق ایده جکندن بو باید اجاله
قلمی زائد کورورم .

بو خاندانی حسن محافظه بروظیفه ملیه در . دنیاده
هر شی تنظیم ، هر ماده بر قانونه ادخال ایدلدیکی حالده ،
مع التأسف ، خاندان حکمداری به عاید خصوصات مهمل
براقلمشدر . اوروپا خاندانلرینک مکتوب و یا غیر مکتوب
قانونلری ، عنعنه لری ، ضابطه اصوللری ، عادتلری ، انتظاملری

بشقه درلوده اوله ماز . خاندانك ضبط و ربطی حقوق
حکمداریدن اولمیدر .

ملت خاندان اعضاسنه (قادی ، آرکک) معاش ویربور .
بوتخصیصات عرف و عادات و قانون اساسی موجبجه تکافل
عمومی آلتدهدر . نعمت کلفت کوره اولور قاعده اصولی
لیه سی موجبجه ملتکده خاندان اوزرنده بر حق اولق
کرکدر . بوحق شونیدن عبارتدر : آل عثمان و قار و عظمتی
دائماً محافظه و هر وقت ملته حایه سنی رایکان ایده جک بر
موقع شوکنده بولونه جقددر . ایسته بونی طلب ملتک برحق
مشروعیدر . ملت بادشاهلرینی بیوک بر موقعده و بحق و طیفه
سلطنتی ایفایه قادر بر اهلینده کورمک حقنه مالک دگکیدر ؟
بو اوایله لطیف برحقدر که کرک حکمدار ، کرک عائله سی
افراد ملتک کندی اوزرلرنده بویله برحقاری اولدینندن
یک نمون اولمیدرلر .

هر یرده ، خاندان ارکانی ، خاندان قانوننه تبعیت
شرطیه ، برنسلک ویا برنسلک حقوقدن مستقیدرلر .
بوقانونه عدم تبعیت صفت نجاتک و بونلره اضافه معاشک
و محصلاتک ، رتبه نک ، نشانلرک ، شرفلرک ، مأموریتلرک
زوالنی اقتضا ایدر . هابسبورغ خاندانندن برنسلکدن
صرف نظر ایدوبده خاندان قانونی و رئیس عائله نک رضایی

خلافنه فرومایه لر ایله تأهل ایدن آرشیدو قار واردر .
دیگر خاندانلردهده بوکا یقین مثاللر بولونه بیلیر .
هرشزاده ، صبیق برضابطه ایچنده ، حرکات و سکناتی
بعض قیوده تابع بولنور .

مثلاً روسیه ده ، آوستریا ده ، آلمانیا ده بر حکمدار اولادی
رأی خودی ایله اولنه من . هر ایسته دیکی قادینه دست
ازدواجی اوزاته ماز . کفوی اولمیان ، ولو برنسس
اولسون ، برقادین ایله عقد مقاوله ازدواجه قادر دکلدر .
کذلک برشاهزاده ایسته دیکی یرم کیده من ، کیره من .
آرزو ایسته دیکی صنعته توسل ایده من . مثلاً دکان آچماز .
کندیسی هر موضعده کوستره من . هرکسک ، خصوصیه
رجال سیاسیه نک مجلسلرینه ملازمت ایتمک اقتدارینی حازر
دکلدر . دأرهنی یک کوچک طوته ماز . و قس علیه البواقی .
آنلرک آمری ، ضابطی ، بالذات رئیس عائله اولان
حکمداردر . حکمدار امثاله استناداً ، یا خود مکتوب
نظامانه توفیقاً ایسته دیکی مجازاتی ترتیب ایله راحت طور میان
اقرایی حقنده تطبیق ایده بیلیر . مقام سلطنت دیوانی ،
مجلسی ، ارکان سلطنتک ازدواجی مسئله سیله ، اداره ،
سیاسه ، اشتغال ایدر . هر درلو احتمالاتی درپیش ایدرک
مدلل راپورینی عتبه یه عرض ایدر .

الك مهم برجهت ارکان سلطنتك تحصیل و تربیه سیدر.
معلومدرکه شهزادگان و سلاطین آحاد کبی تربیه ایدیه من.
چونکه احادك تحصیلدن الك باشلیجه مقصد کینه بیلمک
ایچون لازم کلن معلوماتی اکنسابدر. حالیکه خاندان
ارکانك کینه لری بر مسئله تشکیل ایتمز. اوحالده بونلرک
اوقویه جقلری علوم و فنون محدوددر. بونلره ، بالآخره ،
وظیفه نجیه لری حقیه ایفا ایده بیلمک ایچون بشقه درلو
علوم و فنون لازمدر. هر شهزاده ، بدرینک آرزو ایستدیک
کبی ، تحصیل کوره من. بونلرک تعلیم و تربیه لرینده برغایه
تعقیب ایدملیدر.

بونک کبی ارکان سلطنتك نه صورتله وقت کیره جقلری ،
نه ایله مشغول اوله جقلری بک اساسی بر مسئله در .
بونلر دوشونلن و حرکات و سکنات بر نظام تحتہ آلتاز
ایسه بر آنارشی حاصل اولور و بونکده نتیجه سی « ده ژنه
ره سانس » تردیدر !

انصاف ایله دوشونلم: هیچ بر اصوله ، هیچ بر قاعده یه
مربوط اولمیان بر عائله افرادی فصل تردی ایتمز ؟ بویله
بر آدم فصل وقتنی کچیرر ؟ جانی صیقلمازمی ؟
بوراده ، بن ، کمال عجزمله ، ارکان دولته ، ملتہ ،
همزه بیوک بر قباحت اسناد ایده جکم . بز خاندان عثمانہ

باقیورز . اونہدن بری رأس کاره کلن رجالمز (؟) بونی
دوشونمه مشلر . شهزادگان بک معذوردر . بونلره بر خط
حرکت تعیین ایدلامشدر . نه بایه جقلری ، فصل تربیه
کوره جقلری ، فصل ازدواج ایده جقلری ، بالآخره
چو جقلری فصل بیونه جقلری ، نه ایله مشغول اوله جقلری ،
نہ لرده طولاشه بیله جقلری ، کیملر ایله کوروشه جقلری
اصلا تعیین ایدلامشدر . آنارده نه یاسون ؟ تکرار
ایدهلم : خاندان موجودیت ملیہ من ، - ده اوتہ سنہ
کیدورم - بتون عالم اسلامک موجودیتی اعتباریله بزه
الزمدر . بزم رجالمز ایسه اصلا بوجهته احاله نظر ابصار
ایتماشدر . ترکیده ، بز بادشاه ، بک بیوک فالق ایده بیله جکی
کبی ، بک بیوک ایلمکده ایده بیلیر . تاریخمز بونک امثالی
ایله طولودر . اوحالده شهزادگانمزه اینی باقوب اینی ، بیوک ،
اولوالعزم ، بادشاهلر یتشدیرمک چاره سنی نه دن تحری
ایتمیورز ؟

خاندانک قانونی اولمامسی هر نوع سرپرستی به محل
ویردیلیر . بوندن ده بک بیوک فالق لظه ور ایدر . حیثیتی
محل شیلر اولور . ارکان سلطنتدن برینک بر مناسبتیز
حرکتی دولتی ، ملتی ، اسلامیتی بک کوچولتور .

عقلمه بر چوق مسئلهلر کلیور : بونلری بر صورت
« آفاقیه » ده (Objectif) موضوع بحث ایدم جکم مقصدم
« انفسی » (Subjectif) دکدر . هیچ بر کیمسه به ایما
واشارت ایتمیورم . خفی بر مطلبم ده یوقدر . شو نقطه لره
عطف اهمیت بیوریکز :

بوکون ارکان سلطنتدن برشزاده پس یایه بر آدمک
قزینه وارده بیلمیری؟ کذلک بر سلطان فرومایه بر خرسنیانی
مسلمان ایدوب آنکه ازدواج ایتسه جائز می؟ برشزاده بی
یدری قاتولیک یا باسلیرنک قاضی کوینده کی مکتبلرینه ویا
برمناسره برای تحصیل کوندرسه عیجا جائز اولور می؟ بر
شزاده غلطه بورسه سنده برمایه جی دکانی آچه بیلمیری؟
بر سلطان زوجی ایله برابر اوروپاده قافه قونسره دوام
حققی حازمیدر؟ برشزاده مناسبتر بریر کیدوب سرخوش
اولسه بوکا ضابطه مداخله ایدم بیلمیری؟ بو بوو کبی
اسئله نک تزیدی قولایدیر . عیجا بوکی مواد - که هرکون
بویله موادک موضوع اوله بیله جکی احتمالات قارشیسند
بولنیورز - بر مجله یه داخل اولماملی میدر؟ ارث ، فنده ،
مهم بر بحث تشکیل ایدر . هله اوروپا حکمدار عائله لری
بوکا پک چوق باقار . حکمدار اولادی بهمه حال حکمدار
اولادی ایله ازدواج ایدم بیلیر . بویله اولماز ایسه تاهلی

« مورخان اتیق » اولور؟ یعنی بو اجتماعدن حاصل اوله جق
اولاد پادشاه اوله ماز . ننه کیم الیوم آوستریا - مجارستان
ولی عهدی آرشیدوق فرانچ فردیناند غیر مستحسن بر
صورتده بر اصل قادین ایله ازدواج ایندیکنندن لاحق
ایمپراطور فرانسا زوزف حضرتلری مشارالیه رسماً
یمین ایتدیروب حرمی ، جلوسنده ، ایمپراطور یجه اعلان
ایتدیرمه جکنی وچو جقلری مقام حکومت ایتصال تشبثنده
بولونیمه جقنی تخت تأمین آئشدر . وولی عهدک حرمته
وچو جقلرینه هوهنبرغ عنوان اصالتی بخش ایتدکدن
صکره برلس فرانسا زوزف ایکنجی ولی عهد اولمق اوزره
شمیدین تعیین ایتشدر . اصالت ایکی طرفدن کله لیدر .
بناءً علیه ، بزده ، ارکان سلطنتک ، تاهلی مسئله سی جداً
جای نظر در . اسارت الفا ایدل دیکندن بوندن صکره لازم
کلن جواری ده بولونه میه جقدر . بواشیر فصل حل ایدیله جک؟
کذلک دولتک بودجه سی ، ملتک طاقی شهاد کانک تعدد
زوجانه مساعد میدر؟ ظن ایدرم که براصر نامه ایله خاندان
آره سنده تعدد زوجات منع اولونه بیلیر . وآنحق بوسایه ده
ترکر بر ایمپراطور یجه و برنسلره فائل اوله بیلیرلر . ترک
ملتده آرتق تعدد زوجات قالماشدر . احتیاجات حاضر

یوگا مانعده . او حالده خاندان سلطنتک بوندن صکره بو
اصولی ترک ایلدی طبیی اولور .

شهراد کانک هر یرده کندیلرینه مخصوص مشغولیتلری
واردرد . مشغولیتلر حیات قابل دکلدرد . عدم اشتغال تردیانی
استلزام ایدرد . صوکره قاباقده ملنک باشنده باطلار . عسکرلک
و کمیلک شهراد کانک طبیعتیه سلوک ایدر جکری
ملکلردرد . برشهراده عسکر اولوق اوزره یتشدیرلملیدرد .
دییه بیلیرم که ارکان سلطنت بوندن بشقه بر شیشهده رغبت
ایده مزر .

خاندان مکتبه ، مدرسه یه ، معلمه ، مربی یه ، ایشه ،
مشغولیته ، جمعیه ، دوسته ، سیاحته ، احبایه ، زوجیه
محتاجدرد . بونلر حوائج ضروریهدرد . حالبوکه مع التأسف
آل عثمان بونلردن پک محرومدرد . و بو محرومیت کیت کیده
ایکندیسینی شدتله کوستریورد . اگر بویولده کیدیلورسه هیچ
کیمسه نك خوش کوره میه جکی احوال تحدث ایدر جکدرد .
تخصیصات مسئله سی سریع بر صورت خلیه یه اقتران
ایتملیدرد . بو کیدیش کیدیش دکلدرد . اصول و رانت اصلاح
اولونمی و شهراد کان و سلاطین صنفلره تقسیم ایدلملیدرد .
بن ، کال عجزمله ، شهراد کان ایچون « مالکانه » اصولی
طرفداری یم . ارکان سلطنتک بعضیلری وصی یه محتاجدرد .

هر حالده جمله سی امور مانیه و ذاتیه لرینک اداره لری ایچون
کتخدالره محتاج بولنیورلر . هر شهراده نك ، دیگر خاندانلرده
اولدینی کبی ، عسکری ، ملکی معیتلری اولمیلیدرد . شهراد
دکانه برحق عظمت و یرملی یز . بشقه چاره یوقدرد . بونک
خارجندهده بر امکان فلاح کوره میورم .

برخاندان قانونی برشهراده یی طوغدینی کوندن ارتخالی
دقیقه سته قدر تعقیب ایدر جک بر جوق موادی احتوا ایدرد .
تشریفات ، حیثیت ، منازعات ، دیونات ، حقوق شخصیه ،
تربیه و تعلیم ، اشتغالات روز مره ، تولدات ، تناکحات ،
وفیات ، اصوله رعایتسزلک ، ارکان سلطنتک جرم ارتکاب
ایده بیلرسی احتمالی ، قانونه عدم رعایتدن طولانی ترتیب
ایدیله بیلر جک مجازاة کبی بر جوق مسائل بویله بر قانونده
مندرج بولونه بیلیر . بوندن صکره بوقانونک ذات حضرت
بادشاهی طرفندن تطیقه تسهیل ایچون بر حیثت ، بردیوان
حکمداری لازمدر . بتون بونازک نقاطک شرح و تفصیلندن
صرف نظر ایدیوروز . بونلر عاقله آرمه سنده ، سرایک درت
دیواری ایچنده دوشونیلر جک ، مناقشه ایدیله جک ، بالآخره
نظام شکفته قونه جق ماده لر دندرد . بونلردن خارجدده بحث
ایتمک بیلر بر آرز موافق دکلدرد . بزی بومقاله یی یازمفه .
دها طوغریسی نشر ایتمک . سوق ایدن سبب ایشه اولور .

بالا بصر منرك شمدي به قدر بو مسئله يي موضوع بحث
ايتمايدير . كنديلرني بر آز « آله قترزه » ايتك ايجون
بوسوزلري يازيورز . شوراسي ده اونو تاسون كه ملتك ده
خاندان اوزرنده برحق مشروعي واردر . بلكه بومقاله نك
تحرير ي اوحقك بوجه استعماليدر .

بز اسباب هنر يمتنزي يالكز عسكرده ، عسكرك ضبط
ور بطنده آرامغه آلمشيز . ماديادن ايلر يسي بك كوره .
ميورز . بو حال شايدان تاسفدر . ضعيف نقطه لر مزي هر
رده تحري ايتليز . دولتمزك قوي اولسي ، ملتكمزك زنده
وتوانا بولونسي آرزو ايد يورز ، دكلي ؟ احواله نيجون
ملتك سرتاج ابتهاجني تشكيل ايدن مقام سلطنت و خلافتي
اونو تيورز ؟ اصلاحات و تنظيمات اورادن باشلامق لازم
كلير . آتيجق اوراسي قوت بولور ايسه ملتده حق بقاسني
استعمال ايدر . اوراسي عظمت و حشمت لايقه سني ايك تساب
ايدرسه ملتده تعالي ايدر . كال جر آله تكرار ايدرم :
اصلاحات ، بزم مملكتمزده ، يوقا زيدن باشلار و اورادن
باشلامق ده ماقول ، ده طبعيدر . ملتك راسي خاندان
عثماندر . اك زياده نظر اهمتمزي جلب ايدم جك اولان
مسئله ده ، لاشك ، او آل نحييه ، آنك بقاسنه ، موجوديته
حيثيته تعلق اولان مسئلهدر . بوقانونك تنظيمي ملت ايجون

اولد يني كبي ، عيني خاندان ايجون ده محض نعمتدر . اكر
دولت پايدار اولماز ايسه بو آتيجق خاندانك پايدار اولم
مامسندن ايلري كله جكدري . آل عثمان محتاج تنسيقاتدر .
بويله اولمازسه ، ايلري ده ، مبارزه حياتده ، عثمان غازينك
اولاد واعقاب ي بك مشكل بر موضعه بولونه جقدري . بورالريني
تشریح ايتك ايستم . آتيسي بك دلخراش اولور .

اهالیسدهده ، مأمورین دده بز بعض مرتبه حق
کور بیورز. یالکیز بواشده برحقسز وارسه اوده « اداره »
مرکزیه « در .

تأسف اولورکه اتحاد و ترقی جمعیتی استبداده نهایت
ووردیکی زمان شکل حکومتک تبدیلی شکل اداره نک تبدیلی
استانزام اتمدیک قاعده حقوقیه سی آ کلایه مدی. فرانسهده
برجوق دفعه لر طرز حکومت دکشمش ایدی. فقط اصلا
اداره دکشمه دی. عینی مأمورین موقعلری محافظه ایتدیلر.
شکل حکومت بشقه ، اداره بشقه در . کذلک ، ینه جدا
تأسف اولورکه ، سعید باشا قابینه سنک استعفاستدن ویناء
علیه اتحاد و ترقینک سقوط موقتدن صکره ، غازی احمد
مختار و کامل باشا لر حکومتلری آرزجوق تقریرایش اولان
اداره بی بتون بتون اخلال ایتدیلر .

ملکتمزک غریب برنجلیسی وار: اوتهدن بری مأمورین ،
رأس اقتدارده بولنان کیمسه ویا هیئتک آجته سی تلقی
اولور . اداره ، حکومت مسئله لری ایسه بو مسئله
اساسیه نک قارشیسنده اهمیتلری بسبتون غائب ایدیورلر !
بز یره بر مأمور کوندلریکی زمان اورانک اداره مستندن ،
رفاهیتندن ، اعمارندن زیاده ، مسائل حزبییه نظر ابتصاره
آلتیور .

مأمورین قانونی

مشروطیت چوقدن اعلان اولندی . ۱۰ تموز تاربخندن
بری اداری موقفیتلرک بربرخی ولی ایتدی . هرکون
یکی بربرج کسزک ، هرکون یکی برمغلوبیت اداریه قارشیسنده
بولندق . ولایاتده دقیقهده برحکومت منہزم اولمقده در .
شو اوج درت سنه ایچنده ولایتلر مزده ماهیتی اعتباریه
بک مهم اختلالات سرزده ظهور اولدی. یمن ، آرنائودلق ،
ولایات شرقیه ، حوران ، الی آخره ، متعدد دفعه لر
مرکزیه قارششی اغلائی لوای عصیان ایتدی . هر طرفده
مأمورلردن شکایت ایدیلدی .

مع التأسف بو آثارشینک اسباب مولده سی ، پیقولوزی
اعتباریه سواشقی دوشون اولمدی. هله رأس کارده بربرخی
تعقیب ایدن قابینه لر اصلا بویله برتدقیقاند بولونمک
لزومی آ کلایه مدیلر .

اهالی مأمورلردن کمال شدتله شکایت ایدیور . مأمور
لرده اهلینک آزمه مستندن ، غلیانندن ، قوماندادوشکوه
نلکندن بک اساسی برصورتده شکایت ایتمکده درلر .

بوسپقو لوژی ، مأمورلری - تعمیر من معذور کورو.
لسون - « ده مورالیزه » ایتشدور. مأمور کندیسنی کوچک،
یک کوچک کوریور ؛ برفرقه نیک ، براقلیتک آجتهسی ،
واسطه اجراییه سی ، بندهسی تلقی ایدیور. بونک اخلاق
وسجاییه تأثیری کلیدر. مأمور ، بوندن طولانی ، استقلالنی ،
حیثیتی ، وقاریخی ضایع ایدیور. اجرا آتنده هدفی ،
غایه املی ، اداره دکل ، مافوقک احتراصات سیاسییه سنی
تطمین در . والی یک افندی ، دوت ال ایله فرقه سته
صاریلور . چونکه فرقه منافعی ولایت داخلنده مدافعه
ایدلر ایسه حکومت دوشهر ، حکومت دوشهر ایسه
هفته سنده کندی ده عزل ایدیلیر .

هر ولایتک آشانی یوقاری ایکی والیسی واردن بری
برفرقه دن ، دیکری دیکر ندن . مملکت مزده کمال سهولته
حادث اولان انقلابلردن بری ده یاییلور یاییلماز مخالف
والی اشیا لریخی حاضرلار ، تدارکاتی اکیال ایدر. ولایت
کیدر. یرلشدکن برقاج آتی صکره برانقلاب ده اولور ؛
اسکی والی بامضبطه اهالی طرفندن طلب اولتور ...

بولیس قومیسرلرینه وارنجهیه قدر ، بالخله مأمورین ،
هپ بوامید واندیشه ایچنده درلر . بو صورتله مملکتده
حکومت آرتق کندیسندن احتراز ایدیلیر برهیئت طالبه

حالنده بولونمور . طشرده ملکه سیاسیله ری یک اوقدر
ایلریده اولمیان اشراف و متغلبه و آنلرک بورایه کوندردکلری
مبعوض تجربیه طالع و ارائه سطوت و نفوذ ایچون والیاری ،
متصرفلری عزل ایتدیرمکه قالیقشیرلر موفق اولور اولماز ،
آنلره مخالف اولانلر ، هر درلو وساططه توسل ایله ،
اقتدارلریخی کوسترمک ایستیلورلر . بوندن او یله عمیم النتائج
برهرج و مرهج چیقورکه ، ایشه ، سقوط اداریمزک اک
اساسنی سبی بودر .

مأمور بویله اولماز . اهالی بویله اداره ایدلر .
بوراده ، رأس کارده بولونانلره غایت Cynique بر
توصیه ده بولونمور . رأس کارده ادامه موجودیتی آرزو ایتک
برفرقه ایچون یک طبعیدر . بوکا اعتراض اولونماز .

دنیاده هرشیی حق بقاسنک استعمالیه ادامه موجودیت
ایدر . بناء علیه اتحاد و ترقینک بایدار اولمق تمایلی یک
منطقیدر . فقط اتحاد و ترقی و یا سائر فرقه لر رأس کارده
قالنی مأمورینی ایستدکلری کی سیاست آجتهسی اتخاذ
ایتمرنده آرا مملیدرلر . بردفقه زمام حکومت آلدده ایدیلورسه ،
اووقت ، اوقدر وساطط و آلات بقایه دسترس اولونمش
اولورکه مأمورلر ایله Spéciale ایتک یک تنزل صاییلیر!
مأمورلری بویله ادارم ایتک ، برفرقه ایچون ، اوزرنده

بولونديني دالی کسمک ديمکدر . چونکه ، ايرکچ ، سوء اداره ، ولاياتک آمارشيسي عصيانلره ، قياملره ، هيچانلره وکوناگون اوينوسزلقلره سبب اولور . بونک نتيجه سي ايسه ، بالطبع ، حکومتک و آنک ضمنتده کی فرقه نك سقوطيدر . دها ايلريسته کيدلم . سقوط ايدن بالکنز قاينه وبارنی دکلدرد ؛ دولتدر ، ملتدر . نته کيم حال حاضرده بوسواتق روحيه دن طولاي وطن ، مملکت سقوط ايدبور ! عمليات نيشترنی ألمزه آلمی بوغانقره ني ايني بر صورتده تميزله ملي يز . بونک بشقه درلو بر جازه تسويه سي بوقدر . بوياره بشقه وساططه قابلماز . کردستان و ارمنستان آرنانودانی تعقيب ايدرد . آرقه دن ده ولايات عربيه مسئله سي چيقار صکره پارتيلر اجراي حکومت ايدم جک الکا بوله ماز . کله م مأمورين بخته : ايشته مأمورلر فرقه لرک دکل ، هيچ بروقت ماهيته خلل ملاري اولميان حکومتک آجته لري تلقی اولونه رق احوال و سکنانی بر مجله قانونيه درج ايدنلیدر . حکومت ديمک مأمورين ديمکدر . مأمورين حکومت طرفندن ، حکومت ايچون يتشد بربيلر . مأمورلر حکومتدن ، حکومت مأمورلردن بعض تأمينات طلب ايتمکده حقليدردلر . مأمور حکومتک واسطه اجرايه سیدر . بواعتبار ايله

حريتي ، بر درجه يه قدر منسلیدر . اوامر حکومته صوک درجه اتقياد ، شخصيلندن ، اجراآت عنديه دن بوقی ، محافظه و قاز بر مأمورك وظائف اصلیه سندردلر .

کندک بر مأمور حکومته وقف نفس ايتديکندن و آندن بشقه بر برده ايش کورمه ميه جکندن رأس کاره کلن ومحضا بولتيقه ايجابانی اوله رق بوقعی اجراز ايدن سياسيونک رای خوديله عزل اولونمقدن بری اوله بيلمک ايچون بعض تأمينات ايشته مکه حقليدردلر . مأمور مصون عن التعرض اولیلیدر . بوکا اهالی تعرض ايدمديکی کي آمرلري ده تعرض ايدم ماملیدر . اگر بونلرک حکام کي لایتنر للککري اولماز ايسه اووقت اداره ، بر اداره کيفيه دن بشقه بر شي اولماز . حکومت اونوتيلور ، بشقه احتراصات ميدانه کاپر . مملکت مزده هرشي افراطه اوغرايور . اوقدر جوق مأمور تبديل ايديليورکه باب عالی جوازنده کی محله قهوم لرئ بونلرله لبالب طولیدر . عائله لر پریشان اوليور ؛ مأمور چوختلری تربيه ايديله ميور ؛ طرز معيشته خلل کليور . اسکيدن قالی قياقی پک مکمل ، سلامت فکره مالک بر جوق مأمورلر بيلير ايدککه بوکون طرز اداره مزک سببت ويرديکی « مهاجرت » اصولری ايجاباندن اوله رق پریشان حال ، فکر آده زواللی ، قيو قيو ، باب عالیده ويا

سائر دائره مرده طولاشيورلر . بونلرده نه اخلاق نه
سجيه ، نه جدیت قالير ؟ زواللی قائم مقاملر ، بیچاره
متصرفچیلر ، بی بحال کوچك مأمور ، لاغر مستخدملر !
بونلر یانقیندن قورتولمش بی وایه لر کبی طولاشيورلر . باب
عالیده هیچ بر فکره ، هیچ بر اصوله تابع اولیان مأمورین
اداره لرینک باز بیچه احتیاصاتی اولیورلر .

دولت فصل مأمور ایستور ؛ مأمور فصل یتیمبر ؛
فصل خدمت دولته داخل اولور ؛ بالاخره نه وجهله
ترقی ، قاعد ، عزل ، طرد ، تجزیه ایدیلیر ؛ آمر ایله
مأمور بیتنده کی مناسبات نهدن عبارتدر ؛ مأمور آمرک
ظلمندن ، آمر مأمورک رخواستندن ، سوء معامله سندن
فصل احتراز ایده جکدر ؛ مأمورک استقبالی فصل تأمین
اولونه جق ؛ ایشته سزه بر آلائی مسئله ! بزده بوخصوصده
اصول یوقدر . آله کی توك قانونلر تطبیق ایدلما مکده در .
قادروده یوقدر . نصب مأمورین بر امر کیفیدر . قاریه ردن
اولمه حاجت بك اوقدر اولمه کرکدر .

قوتیلیر هر درلو اصولک فوقنده اوله رق ، هر نوع
مأموریته نصب اولنورلر . عاجزلر هر درلو حقوق مکاتبه
لرخی ضایع ایدرلر . ظن ایدرم که یوقدر فنا اصوللر (هایجی)
و (لیبه ریاده) بیله کورولماش شیلردندر .

هر دولته مأمورین قانون و قوانینی واردر . آمرلر
رأی خودلری ایله فرق ییلق بر مأموری قولندن طوتوب
آتمازلر . کذلک بر مأمورده مافوقه قارشی قصورده
بولونه ماز . محاکم اداره منتظمدر . محاکم اداره سی اولیان
آغلو - ساقسون ملکترلنده ایسه محاکم نظامیه مأمورین
محاکماتی کمال حقانیتله کورلر . مأمورلرک استقبالی تحت
تأمینده در . بر مأمور بر مدت صکره عاٹله سنک سواققلره
آتیلیمیه جفتدن امیندر . برکنج بعد المسابقه مسلکه داخل
اولدیمی آرتق استقبالی دوشونمز . محافظه ناموس وسی
واقدام ایله ، آتیده ، هیچ بر فلاکت معروض اولیه جفتی
بیلیر . ایشته بویه حر ، حر اندیش ، استقبالنندن امین ،
ذی وقار مأمورلر ایله ایش کورمک ممکندر . بالعکس
آمرندن قورقار ، زیرستاندن احتراز ایدر ، استقبالنندن
نومید ، باریه محتاج ، بی اقتدار مأمورلر ایله نه یایمق
قابل اولور ؟

حکومتیزک مأمورین حقنده کی اصوللری ، قبول
اولونمش اساسلری اولمیدر . و بزده مأمورین قانونی بلکه
قانون اساسیدن دهامهمدر . قانون اساسی بر شکلدن
عبارتدر ، مأمورین و اداره قانونلری ایسه اساسدر .
آلمانیا و آوستریاده بك مکمل مأمورین قانونلری

وارد. اعضا شدن بولندینگ بارس مقایسه قوانین جمعیتك
 بوندن برسنه اولی تدقیقاتنده يك شایان استفاده شیلر
 کوردم. برده آنلری احوالزله مقایسه ایتدم. طوغریبسی
 سولیهیم یکا برفور کلدی. اصول یوق، قاعده ونظام
 یوق، ایشلرنه اطراک یوق! بز بولنه بر آنارشیق قفا ایله
 فصل بوملی اداره ایدم جکیز؟ حق بقامزى مدافعه ایتك
 ایستبورز. بویالکیز صوب وتفنك ایله اولماز حسن اداره
 لازمدر. شرق مسئلهسى، کرارا ومراراً سولیدم، بر
 اداره سزك مسئله سیدر.

حکومتك بوباید هیچ بر تشبته بولونمديقنى يك بیوک
 برئاس ایله کوربیورم. آرمصره قومیسونلر تشکل ایدبور.
 اجتماعلر وقوع بولبور. لایشملر قلمه آلیبور! بونلر
 هپ بوش. بوايش بولیه امال ایدیله جك شیلردن دکلدر.
 بلکه هیئت حاضره تصدیق نتیجه سى بر موقت قانون اعلان ایدر.
 فقط مع التأسف مسئله بوندن عبارت دکلدر. اساسی بر
 انقلاب اداری به محتاجز. بریکى دوره تنظیمات باشلامیدر.
 طوبراقلمزده وارث اولانلر اورالرده اول باول یكى بر
 اداره تأسیس جازملرینى آزادیلر. اشغالدن برایی سنه
 صکره ولایات سابقه مزده بریشقه لى حادث اولدی. سابق
 (طونه) ولایتی بو کون لاحق عثمانلى امپراطور لغنى بریشان

ایدبور. بزده، مشروطیتك اعلانی اوزرینسه، اداره
 خصوصنده، آنلری تقلید ایتلی ایدك، تدریجی وقاعده
 تکامله موافق بر صورتده اداره مزى اصلاح اك برنجی
 وظیفه مز اولدینى بیلملی ایدك. مأمورینى ده آکا کورده
 تنسیق ایتلی ایدك. خالبوکه باجمله قواعد عقل وحکمتی،
 اصول حکومتی، امثال حقوقیه بر طرفه براقه رق عجیب
 وهولناك برتنسیقات بایدق، نتیجه سى اوردوبادن طرد مز
 اولدی. بودهشتلی یومروق ایله بیدار اوله بیلیر ایسه ك
 کندمزى بختیار صایارم. فلاکتك اداری اسباب روحیه سى
 آراشدیرم. چاره لر تخری ایله حق بقامتك استعماله
 باقم. وقتمز يك طارالمشدر. هر زده ایسه اذان طوبی
 آتیه جقدر.

اداره ملك قانونى

ولايت قانونىك «وضعيتى» نه اولديغى يك بيله ميورم. الحاله هذه هانكى قانون ايله ملكمرك اداره ايدلديكى حقتدهده شبه ايدر ايسه ظن ايدرم كه معذورم. كذلك الله موجود قانونلرك هانكى اقسامى تطبيق اولونمقده ، هانكى اقسامى مهمل بر اقله معذورم؟ بورالرخى ده بيلمز ايسه ينه معذورم؟ چونكه ، بوجهلرى بن بيلمديكم كى حقوق اداره معلملى ده بيلمز؟ داخليله ناظرى ده يك بيلمز ؛ بلكه تنظيم قوانين ايجون آره صره طويلان قوميسيونلر اعضاسى ده بيلمز .

بوقانونلر نهدن تطبيق اولنه ميور ؛ اهالى نهدن ممنون دكل ؛ عصيانلر نهدن توالى ايدور ؛ بو عجز و مسكتت اسبابى نهدر ؛ بورالرخى بر چوقلرى آراشدير منى بيله عقله كتيرمه مشلردر. هله داخليله نظارتمز - قالوا بلى دن برى - بوجهلره اماله نظر دقت اتمه مشدر. نتالجي عيم پسيقولوژى خطالرينه دوشوليور. مزاج آشنا بولو تماقلمز بزي ورطه دن ورطه يه سوروكليور. بر طبيب نفوذ نظريه خسته لى

تشخيص عقلمزه كليور . اهالينك خاصيتنى ، قابليتنى ، هر نوع احتياجاتنى اصلا دوشونميورز . اصوللر مذك فالى هركون يكي فلاكتاره سبييت ويرديكى حالده بز اصلا بونلرك پسيقولوژيق جهتلرخى تدقيق ايجيورز .

ايشي بيلملمك مختلف ظنونه محل ويربور. مركزيت وعدم مركزيت اختلافلى هي بو نوع بر جهالتك نتيجه ميدير . حالبوكه قابليت واحتياجات اهالى بر آرتعميق ايدلسه ايدى ، هيچ شبهه سز ، بويه فرضيله امكان قالمازدى .

سابق ولايت قانونىك بر چوق فوائدى ، بر چوق مضراتى اولمشدر. فوائدى اولمشدر ، چونكه ، تنظيماتدن برى دولتى آياق اوستده طوتان ولايت قانونيدر. مضراتى اولمشدر ، چونكه ، متنوع ومختلف اهالىمرك عيى دساتير اداريه ايله تايمين رفاهيتى قابل اولمديغندن ، بوقانون ، بر چوق يرلرده حكمتى ايفا ايدمه مش ، بناء عليه قدر واهميتى دوشميشدر .

ولايت قانونى پايانلر يالكز فرانسه يى ، اويكئنسق ويكملت مملكتى كور مشلر ؛ آندن اوته سنى كوزمه مشلر ، آكلايه مامشدر . . كذلك مدحت پاشا ورفقاسى ده قانون اساسيمزى تدوين ايتدكلى وقت فرانسه (وبلجيقا) قانونلرخى كوره بيلمشدر ؛ بشقه قوانين اساسيه سنك

تدقیقی و آنلرک ضمننده بشقه ملتارک تحقیق امرجه سی پک
اوقدر نظر ابتصارلری چکمه مشدر .

ترجها تمزده حالا اصرار ایدیورز . ناظرلر من ، هر
کون ، قانون تنظیمی ایچون قومیسونلر عقد ایدیورلر .
فقط عیجا احوال اهلینک تدقیق ایچون برتشدنه بولنور .
لری ؟ شوراسنی ده سولیم که سفارت سنیه واسطه سیله
کتیر تیش بر قانونک ترجمه سی قدر قولای بر ایش اولمیان
خلقک تدقیق امرجه سی کیفیت ایچون پک اوقدر آدنزده
یوقدر . بز ، اوروپائی اصوللر ایله تدقیق و تفحصی بیلیمورز .
مملکتی جاهل کوزیله کوریورز . نظر من نافذ دکلدر .
آلایشه پک مجلوب و مغلوب . خلاصه سطحی نظرز . فکرجه
قانوندن اول مزاجی تدقیق ایچلی بز ؛ آندن اولده برایش
اصل تدقیق ایدیورز ، اصول تفحص نه در ؟ بو جهتلری
تأمین وظیفه سیله مکلفز .

بزم اهلینک احتیاجی ، اول باول ، — شوراسنی
قبلمتیه سولیمورم — اقتصادی واداریدر ؛ سیاسی دکلدر .
بناء علیه تأمین آسایش و تقریر حکومت ایچون ، هرشیدن
مقدم بوجهتی دوشونملی بز . اگر اهلینک سویه مادیه سی
صعود ایدرسه احتراصات سیاسی به پک اوقدر محل قالماز .
حالبوکه ، برعکس اوله رق ، اهلینک اقتصادی و اداری

احتیاجاتی تطمین ایدلرسه اوقوت احتراصات سیاسی میدان
آلور ؛ تأمین رفاهیت ایچون اختلالدن ، تقلب حکومتدن
بشقه چاره اولدینی خلقت ذهننه یرلشیر و بوندن کونا کون
فناقلر چیقار .

یالکمز بزم ملکمزک دکل ، هر ملککک احوالی تدقیق
ایدیکمز ، هر وضع ایتدیکمز بو دستورک تطبیقاتنه تصادف
ایده چک سکمز .

مرکزیت وعدم مرکزیت مناقشه لری صکره کله چک
شیلردر . بونلرله اشتغاله شمدیلک نه احتیاج واردر ،
نعمه ضرورت . آندن اول ماده تقریر امن و آسایش ،
تنظیم اداره کیفیتلری بزم ذهنمزی اشغال ایتسه کرکدر .
بز ، مرکزیتکده ، عدم مرکزیتکده علیهداری بز .
یاخود — تعیر غربی ایله — هم مرکزیت ، هم عدم
مرکزیت طرفداری بز .

بزم اول و آخر تصویب و توصیه ایتدیکمز شودر :
بوملکی اداره ایتمک لازمه مناطق مختلفه ایچون « اداره
محلیه » لر تنظیم ایچلی بز . روم ایلی فایحه سندن اول ،
آرناؤدلیق موضوع بحث اولدینی وقت ، اوراسی ایچون
اداره محلیه توصیه سنده بولونمش و آواز آواز باغرمشدر .
کذلک عربستان اختلاللری سرزده ظهور اولدینی زمان

ینه عینی توصیه‌ی تکرارده تردد ایتماش ایدک . وقایعدن
 یک چوق اول انتشار ایتمش اثرلرمله استشهد ایدرم .
 تأسف ایدرم که سویلکلمی آکلایان اولدی . ینه ده
 تکرار ایدورم : مختلف ولایت کومهلری محلی ادارلر
 ایله اداره ایتمز ایسه ک حائلر خرابدر . اهالی شمیدیکی
 اداره ایله بختیار اوله میور . بختیار اولقی شویله طورسون
 کچمه میور . غای سقالتده بوغولیور . بیانچیلر مال بولمش
 مغربی کی بو حالدن استفاده ایدورلر . نتیجه : وطن
 مقاسمه یه اوغرایور ! بو اویقویه آرتق برنهایت ویرم .
 اویانلم . کوزمزی آچلم . بو حریک اسبابی تدقیق
 ایدم . بوفلاکتی نه کی اداری تقصیرلرمن انتاج ایتدی ؟
 بورالری کوزجله آکلایه رق تصحیح مسلك قیدینه دوشلم .
 ای کهنه باب عالی ! سنک روح نائمه ، اصحاب کهنه
 رحمت اوقوده جق او اویوشوقلغنه باقهرق سکا خطاب
 ایدورم . دولت ، سنک جسمک کی ، دایک دشیک
 قالدی . سنی تخریب ایدن یانغینلر کی ، ملی ، اداری
 حریقار وطنی ده یاقدی ، قاوردی . سن دها کندیکگی
 تعمیر ایدمه ماش سک ، نروده قالدی که بو خراب وطنی ترمیم
 ایدمه سک ! ... روحکی دکشدیر ؛ اصوللریکی براق ؛ یگیلری

آل . اسکی سیستم ایله سن بریانتین یرنی بیله تعمیر ایده .
 میورسک ، نروده که ملکی اعمار ایدمه سک .
 اداره محله افرادی ملت واحده تشکیل ایتمیان هر
 یرده وخصوصیه جرمن و آنغلو - ساقسونلر ایله مسکون
 هر مملکتده جاریدر . آوستریاده بویله اولدینی کی نفس
 انکلتزده بیله بواصول موجوددر . بو قدر مستبد اولان
 روسیه نک بیله قفقاسیه ده ، ترکستانده اداره محلیه سی واردر .
 انکلتز نک کندی نقطه نظرندن یک زیاده موفقیتله اداره ایتدیکی
 هندده و مستملکات سائرمنده برچوق اداره محلیه لر واردر .
 مادام که اهالی عرقاً و سویه اعتباریله متبایندر ، اوحالده
 جله سنی آیری آیری اداره ایدرک اوصورتله آنلری
 مرکزله جلب چاره لری دوشونلمیدر .
 روم ایلینک ضیاعندن صکره ملکی آتیده کی قسملره
 آیره بیلیرز : استانبول - آناتولی (خداوندکار ، قره سی ،
 بیغا ، آیدین ، قونیه ، آنقره ، آطنه ، مرعش ، سیواس ،
 طریزون ، جانیک ، قسطنونی ، بولی ، ازمید) - ولایات
 شرقیه (ارضروم ، وان ، بتلیس ، دیاربکر ، معموره العزیز)
 - سوریه و فلسطین (قسماً حلب ، لاحقاسوریه ، بیروت ،
 قدس ، زور) - عراق (ماردین ، موصل ، بغداد ،
 بصره) .

خجاز ، یمن ، عسیر بشقه اداره تشکیل ایتلیدرلر .
یوقاریده ذکر ایتدیگمز بش قسم اساسینک اهلایسی
بردرجیه قدریکنسقدر . استانبول و ممکن ایسه چوارنده کی
الویه غیر ملحقه ایلری براداریه تابع اوله بیلیر . آناطولیده
مکمل برترک اداره سی قوریله بیلیر . ولایات شرقیده
کردلر ، ترکر ، ارمنیلر ، بر اداره منظمه آلتنده نائل
رفاهیت اوله بیلیرلر . کذلک سوریه اداره برکل واحد
تشکیل ایدر . عراق ، آیری براداره اولورسه ، اوراده
قولونیال بر حکومت تنظیم اولنورواالی بوندن ده زیاده
استفاده ایدر .

دها اهلیمز حقوقی سیاسیه نك نه اولدیغندن پك او
قدر خبرداردکلدر . بناء علیه تشکل ایده جك محلی اداره لرك
وظیفه سی ، اول باول ، تربیوی برماهیتی حازر اولمیدر .
ولایت اصولنی کاملاً الغایتلی یز . ایلری به سوردیگمز
اصولده کوریلن بش ولایت کومه نك هر برینك رأسنه
بیوجك بروالی تعیینی اقتضا ایدر . ولایتلرك الغاسندن
حاصل اوله جق یاره ایله نواحی تشکیل ایده بیلیرزكه بونك
تأمین ایده جکی فائده دن بحثی زائد کورورم . مع التأسف ،
بوکون ، پك کوچ والی بولیورز . اقتدارلرینه پك او قدر
اعتماد ایده میسه جکم نورسیدکان والی اولوب کیدیور —

و کلیورلر . بوندن بر نتیجه مستحسنه چقمیور . حالبوکه
بتون ملکی اول باول بشه تقسیم ایدر سه نك ظن ایدرم که
بش بیسوک اداره مأمورینی دها سهولته بولورز . بو بش
قسمده مأمورلر آیری آیری یتشیدرلمیدر . ظن ایدرم که
انکثره هند قادروسی ایچون مأمورلرینی ایرلان دادن آماز .
اگر بو اداره محلیه ترتیبیه ملکک اعمارینه چالیشیه جق
اولورسه ، مأمول ایدرم که ، اون اون بش سنه یه قدر
ملککنده بر اثر حیات رونما اولور . اهلایده بر آرز صولوق
آلیر . ملت ، یواش یواش اداره یه تشریک ایدمیدر . بوده
تدریجی اولمی ، مرید بوندن یوارلانیرجه سنه اولما لیدر .
معاشی بول ، حتی پك بول ، صلاحیتی واسع ، نفوذی
بیسوک والیره قطعات اون بش ، یکر می سنه ایچون تسلیم
ایدلمیدر . — عادتاً وفاء فراغ ایدمیدر ؛ بغداد ولایتی
موصل و بصره ولایتلرینی ده احتوا ایدر کن صلاحیت واسعه
ایله مدحت پاشا اورایه کوندرلش ایدی . عراقده نه
وارسه او عالی همت آدمک اتریدر . ایشه آنک کبی بزده
بش ولایت کومه سنی بش اولوالعزم اداره قوماندانه تودیع
جسارتنده بولونملی یز . بونلر بر برلریله مسابقه ایدرجه سنه
چالشمیدرلر . صرف خصوصات اداریه یه عائد و خطه لری
امورینه متدائر اولق اوزره تکلیف قوانین حق بونلره

ویرلیدر . بونلرده ، اولجه ، کندی اداره مجلسلرینک
رایلری آللیدرلر . بو مجلسلره تکامله مساعد اولیه بر
ماهیت ویرلیدرکه ، ابتدا ، متحیزان محله آنلره اعضای
مشاوره اوله رق کیره یلسونلر ؛ صکره ، بو ذواته اعطای
رأی حق ویرلسون ، استقبالدهده ، بو مجلسلرک بر خاصیت
تشریعکاریسی ده اولسون . ذاتاً بر حکومتک غایه اعلی بوندن
بشقه برشی اوله بیلیرمی ؟

تأمین انضباط ایچون عسکر ، هر برده وهر زمان ،
اداره مالکیه نك امرینه تابع اولمیدر . بعض یرلرده ضابطه
ایله عسکرک توحیدی ضروریدر .

ترقی ، دائماً ترقی ، یاشامق ایچون ترقی ، جبر مافات
ایچون ترقی ! ایشته ولاتک الک زیاده نظر دقتلری جلب
ایده جک مسئله ! آنک ایچون زراعت مفتشلی ، اورمان
مفتشلی ، معارف مدیر ومفتشلی برر سوس اولمقدن
زیاده ولایتک بلکه محاسبه جیسندن دها فعال مأمورلری
اولمیدرلر . ولایت کومه لری ، صوگ درجهده جدید
ایله ، کندیلرینه بر مامور قادروسی بایدقدن ومأمورلرک
صورت نصب وتعیینی تأمین ایتدکدن صکره ، تدقیقات
فنیه واقصادیه کیرشمیدرلر . بو ولایتلر نه در ؛ قابلیتلی
نه درجهده در ؟ ایشته بوجهتلر بی غرض ارباب اقتدار

واختصاص طرفندن کوزبله تدقیق ایدیلیدر . بز حالا
ولایتلر مزک نه اولدیغنی بیلیمورز . نفوس ، مساحه سطحیه ،
ستاتیسیتیق ... بو جهتلر ولایتلره کیشنلری اصلا مشغول
ایجامشدر .

ایشته اداره ملکدن مقصد اولجه تعین ایدرسه ، او
وقت ، بایه جغیزی بیلدرک ایشه کیرشمش اولورز . حالبوکه ،
بوکون ، مع التأسف ، ظن ایدرم که حکومتلرک غایه املدن
خبری پک یوقدر . اداره ، بر اداره مصالحتدر .

حرب حساباری قایاندقدن صکره ، دقیقه فوت ایتمدن
اداره ملک مسئله سنی دوشونمز ایسه ک روم ایلیده کی خطیای تک
دوامنه جواز ویرمش اولورز . فرانسه ، سوریهده ؛ آنکلتزه ،
عراقده ؛ روسیه ، ولایات شرقیهده دوچشم احتراصلری
باطلا بیهجق درجهده آچشلردر . بونلر بزم هر درلو سوء
اداره مزدن استفاده ایدیورلر . بزم هر عدم موفقیتلر آنلرک
اکمکنه یاغ سورمکدر . بز بوملکی آنجق حسن اداره ایله
قور تاره بیله جکیز . بشقه چارمز یوقدر .

اولانجه وصایای ، بوندن بر بقی سنه اول ، بر لایحه
شکلنده ، صوگ دفعه سلانیکه طویلانان اتحاد و ترقی
قونقره سنه بیلدیرمش ایدم . (بو مختصرم مطبوعدر) اهمیت

ویرن اولدی . اولایجه نك صوکنده (ورق مهر و وفایی
کیم او قور کیم دیکلر) مصراعنک محتوی اولدینی خطابه
معروض اولقانلغ احتمالی ایلری به سورمش ایدم . عجیبینه بویله
برانکساره معروض اوله جقمی یم ؟

قوانین عدلیه

زواللی عدلیه من ! زواللی محاکمز ، محکمه شرعیه لر من ،
قانونلر من ، نظاملر من ، اصول محاکمز من ، ارباب
مصلحتز ، زواللی ملتز ! ... بر طرفدن کال جسارتله
عهد عتیقه بی قالدیر مق ایستبورز ، دیگر طرفدن عدلیه منی
بولدینی غیای پستیده ابقا ایدیورز . محاکمات بیتک
توکنمک بیلیمور . متغلبه ، طولاندر ییجیلر ، حق و حرام
ییجیلر ، هر نوع هر کله لر بوندن استفاده ایدیور . حقوق
ضایع اولیور . ایشته بوندن در که ملکتمده شیمه امنیت
قالمیور . بر بر منزه اعتماد ایده میورز . بو ، اشتراک و تعاون
حسارینی کورلتیور . نقصان عدالت معنویاتی بوزییور ؛
اهالی بی اخلاق سزافه ، طولاندر ییجیلر ، فساد سواق
ایدیور . عفت و ناموس ، بو هنکامه ده ، اهمیتلری ، موقعلری
ضایع ایدیورلر .

عدلیه قانونلر من بر کل واحد تشکیل ایتمکدن یک
اوزا قدر . تنظیمدن صکره خیلی قوییه جیلک ایتمک .
أوروپانک مجلدات حقوقیه سنه طالدق . متصل ترجمه ایتمک .

فقط طرز ترجمه و اقتباس مرده اطراء یوق . قوانین مزما قبل
و مابعدن محرم و مدد . یکنسق دکدر . معنای غریبسیله
زده « قود » یوقدر . بوعتبار ایله عدلیه من پک نقصاندر .
ایچندن چیقلماز . هله حقوق مدنیه من پک بولونماسی ، حالا
مجاهد احکام عدلیه ایله عمل ، ملتی پریشان ایدیور . تجارت
حقوق غریبسیله یزه نقل ایدلدیکی حالده . حقوق مدنیه
خصوصنده جودت باشانک ارتجاعی عقو اولونماز خطیات
عدلیه و سیاسیه دندر . تجارت قانونزده پک فسا ترجمه
ایدلشد . تشکیل محاکم قانونی پک ناتمامدر . مصالح ابتدائیه
صلح محکمه لرینک نقصانندن طولانی ، سورنجه ده قالیور . بو
صورتله کوچوک حقار هر وقت ضایع اولمقدهدر . اوافق
شیلر ایچون محکمه لره مراجعه دکمر . اصول محاکمه من
بسیط و قطعی دکدر . کذلک پک بسیط و جزئی شیلر بدایت
محکمه لرینی صوک درجده اشغال ایدیور . محاکم ، محکمه
وجدان حضورنده مجرم موقعدنددرلر .

فکر قاصرانه منجه دولتمز مختلف قوانین عدلیه
محتاجدر . هر بر عینی قوانین عدلیه ایله غیر قابل ادارهدر .
دولتمز مترقی و بالتسبه مدنی و لایاقی حائزدر . قوانین عدلیه
خجازه و یمن و لایتنارنده شمعی تطبیق اولدندمدینی کبی ، بر
چوق یلررده تطبیق اولونمقسه بر ثمره ویرمیور . کری

ایاتلر من ایچون احوال محلیه به موافق یالکیز قوانین اداره به
دکل ، قوانین عدلیه به ده محتاجز . انکلتزه ، انکلتزه و هندی
عینی قوانین عدلیه ایله می اداره ایدیور ؟ اصول محاکمه لر
ممالک بعیده من ایچون فضا به در ، غیر قابل تطبیقدر . متکامل
ملتارک سویه سی ، اوقور یازار بولونملری ، وسائل نقلیه سی
وسائر ده نظر دفته آنه رقی یاییلان بو اصول محاکمه لر
بدویلر من ایچون حقیقه چوقدر . کذلک ، اصوللرک قیود
احترازه سی آره سنده بزم برطاقم خلغمز قاجه جق یولار
بولیور . بعض وطندا شلر من ایچون حبس ، بر جزا
اولمقدن زیاده ، بر نوع نعمتدر . اوروپاده جزا عد اولندان
برشی بعض عربان نزدنده بویه اولمقدن پک اوزا قدر .
کذلک اوروپاچه اصلا اهمیتی اولمیان جزای نقدی بعض
زوکورد خلغمز ایچون اشد عقوباندر .

خلاصه کلام کرک قوانین عدلیه ، کرک « اصولات »
محاکمه از سر نو محتاج تعدیلدر . یالکیز قویه ، یاخود یالکیز
اسکی قوانین و عاداتلرک علی حاله ابقاسی هیچ بر فائده نی
متیج اولماز . تنظیم قوانین ده — فکر منجه — ایکی شی نظر
دفته آلملیدر :

- ۱ — مختلف صنوف خلقت حوائج و امزجه سی ؛
- ۲ — قواعد کلیه حقوقیه . اگر منحصراً ایلری نظریات

حقوقیه به نصب نظر اهتمام ایدر ایسه که پایه جعفر قوایی
تطبیق ایچون - نظری بر مملکت - آرامی ز . کذلک
منحصر آخلق بولندینی سویه نظر ابتصاره آئیرسه حال
حاضره قناعت ایتمکلمز اقتضا ایدر . بناءً علیه ، آئیده ،
بویکی نقطه دن بر انقلاب عدلی میدانم کتیرملی ز . اوت !
انقلاب عدلی دیورز . باشند آشاغی به بر انقلاب عدلی به
عرض افتقار اید دیورز . بوانقلابده قوانین سایه سنده اولور .
انقلابات دینه و بسیقو لوزیه کبی زمانه محتاج دکلدور . هیچ
بر سائق ، هیچ بر سبب نری بو خصوصده توقفه مجبور
ایده مز . عدلیه مزی عدم اصلاحده معذور اوله مایز . بر
ساعت اول ، هانکی اساسلر اوزرینه بنای قوانین ایده -
جکمز قارارلاشدیرملی ز . هانکی اساسات حقوقیه
وروجیه ، هانکی حوائج اجتماعی و اقتصادی به ایتناء بو
انقلاب واجبی حیز حصوله کتیره جکمز ؛ ماضی نه نسبتده
احتیاجات حالیه ایله تألیف ایدیلجک ؛ بورالری
ایچه دوشوندکدن ، احوال اهالی تعمیق ، عدلیه
اعتباریه بقیه ممالک عثمانیه اقسام لازمه به تقسیم ایدلدکدن
صکره مادقا بر محیط المعارف و یا بیوک بر تاریخ تألیف اولنور
کبی کلیات قوانینمزمک تنظیمنه باقی ز . غرب ، قارشیمزده ،
بزه بتون بر کتبخانه قوانین عرض ایدیور . بونلرک اخذ

واقعیاتی بک اوقدر مشکل برایش دکلدور . فن حقوق
أوردیاده خیلی ایلریشدر . قوانینده بسیط بر حاله افراغ
اولونمشدر . کذلک امثال ، ژورسپرودانس ، دخی بر جوق
مسائل معلقه نك حله بادی اولمشدر . بزه أوروپا حقوقی
بیلن ایچه ازباب درایتز اولدینی کبی أوردیادده ازباب
اختصاص جلی مشکل برایش دکلدور . خلاصه کلام :
أوروپا حقوقی بزم ایچون قبوسی آجیق بر خزینه در . مشکل
جهت بزم تدقیق طبایع و امرجه مزدر . مع التأسف بز
بو خصوصده هیچ بر شی یا پامامشز . اهالیمز بیلیمورز .
یای تخنده نظریات ایله اشتغال ایدنلرمز احوال اهالی بی
بیلیمور . طشره لرده طولاشانلر ایسه ، أوروپائی اصوللرله
تدقیق و تفحص ایده بیلیمکدن بک اوزا قدرلر . آتئو غرافیا ،
ادیان و مذاهب ، اخلاق و طبایع ، سجایا و مزایا اعتباریه
حالا عثمانیلر (کشف) ایدلماشدر . آنک ایچون جدی
بر تدقیقه باشلامقلمزمز اقتضا ایدر . عینی زمانده سویه
اعتباریه بزدن بک اوزاق اولمان بعض اجنبی اهالینک ،
مستعمرات خلقتک أوروپالیلر طرفندن تحقیق ایدلمش
احوالنی تتبع ایدرسه ک ظن ایدرمکه قائده دن خالی اولماز .
شوراسنی ده سویله بکم احوال اهالی تدقیق ایدلمه دن
حوائج قانونیه مز — ۴

بایله بیلجه حك بر طاقم قوانین ده واردر . بعض حقوق واردر كه
بتون ممالك متمنده برلشور . حقوق تجاریه كبی . حتی
بتون دنیاده دستور العمل اولان قوانین تجاریه نك توحیدی
بیله سولنیور و تشبثلرده وقوع بولیور . آنك ایچون ،
احتیاجات وامرجه خلق تدقیق ایدیلیركن ، عینی زمانده
تجارت قانونی كبی ، حتی قانون مدینك بعض اقسامی كبی ،
حقوقك بر طاقم جهتلری اصلاح و تعدیل ایدیله بیلیر .
بونده اصلا بر محذور یوقدر .

قوانینمز ، خصوصیله امور عدلیهیه متفرع اولان
قانونلر مز ، نظاملر مز ، اصوللر مزك متشعبدر . ایچندن
چیقلماز ذیللر ، حاشیهلر ، متاقض احكام ، آكلاشلماز
مقررات ، نواقص ، حشویات ، کلیات حقوقیه مزى عرب
صاچه دوندور مشد . آنك ایچون (قود) اصولنك
اختیاریله مهمامكن قانونلر مزه بر مضبوطیت و برلمسی
طرفدارى یم . قانون قولای اوقونملی ، قولای بیلنملی ،
قولای بولونمیلیر . اسلوب اعتباریلده مجلات قانونیه مز
بك بیوك بر اطراد سزلق ارأه ایتكده در .

دیكر بر مقاله ده مأمورین قانونندن بحث ایتش ایدم .
عدلیه نك اداره سی ایچون ، هر شیدن اول و مأمورین
ملکیه قانوننه بك او قدر بکزمه مامك اوزره ، مهم بر

مأمورین و احكام قانوننه محتاجز . بونسز اولماز . محاکم
بیقلملی ، یکیدن بایلمیلیر . مع التأسف حکامز ارأه
هیبت ایدم یور . حکام ده ، مدعی و مدعی علیه لده (غاراتی)
سزدر . محاکم ، هر روز کاره معروض بر قایق كبی ، هر
نفوذ تابع بولنیور . بوکا آنجق مهم بر حکام قانونی مانع
اوله بیلیر .

محاکم شرعیه نك ممکن ایسه الغاسی ، دكل ایسه اصلاحی ،
شدله تقریق وظائفی و کورد جکلری ایشلرک قانون دأثره سنه
کیرمسی طرفدارى یز . بویله اولدینی تقدیرده بو محکمه جکلر
— طوغریسی — دینك حیثیتی اخلااله دوام ایدم جکلر در .
امور شخصیه ، یعنی فرانمزجه تعبیری ایلله (ستانور
برسونل) مسائل محاکم شرعیهیه مودوعدر . او حالده بو
نوع احكام حقوقیه یی نیچون بر قانون تحته آلمه لمده حاکم
افندیلری آشاغی یوقاری سربست بر اقلم ؟ محاکم شرعیه
انواع تزویرانه محل و بر یور . بشون مواضعه ایشلری
اورادن چیقور . مقاولات محررلسکی وظائفده ، بر طاقم
و کالتنامه لرك اخراجنده ، خصوصیله اثبات وراثت دعوا سنده
جدا کولنج شیلر اولیور . بوراده ، بو کولنج دعوالر دن
بر قاجنی تصویر ایتسه ك قارئلر مزك کوله جکلری ، فقط
آندن صکره هونکور هونکور آغلیه جکلری طبعیدر .

Stat Civil دینلن قیود بزدہ پاک اللہقدر. آناسیویل
بولوتامسی جداً نہایتسز اوغونمز اقلرہ محل و امکان
ویر یور. حقوق ضایع اولیور. ارباب فساد ایستہ دکری
وجہ اوزرہ، طاغ باشندہ جیدود ایمشیر کبی، اورتہ لئی
یاقوب قاوورییورلر.

بزدہ عجبا نہ عقل ایله، نہ فکر ایله، نہ قضا ایله بر
انقلاب عدلی یامہدن قایتولاسیونلری قالدیرمق تشبث
واہیستہ بولنیورز؟ برکرہ محاکمزی اصلاح، قوانینمزی
ازسرنو تنظیم ایتملی بڑکہ آندن صکرہ چلیلرہ مراجعتہ
حقمز اولسون. حالبوکہ محاکمز شعبدیکی حالده دوام
ایدرسہ! وقوع بولان و بولہ حق اولان ہر طلبمز برعکسی
جوابہ بزی معروض براقیر. بالعکس محاکم جدی بر صورتہ
تسبیق اولنور و کلیات قانونیہ مز مہما ممکن قواعد جدیدہ
بحقوقیہ تقریب ایدیلرسہ رأساً قایتولاسیونلری الغاییلہ
ممکندر. بویلہ برامر واقع قارشیندہ ایسہ اوروپانک شق
شفہ بہ صلاحیتی اولماز.

قایتولاسیونلرک طرز و شکل الغاسی ایچون بزم تطبیق
ایدہ چکمز اصول، ژاپون اصولیدر. اختلاف دار و اختلاف
دین آرتق کلیات حقوقیہ مزدہ تعدیل ایدلمیدر.
قانون هیچ بروقت کری برملتی ایلری برملت درجہ سنہ

اصعاد ایتمز. فقط، ہر حالده، ترقیادہ قوانینک تأثیری
انکار ایدیلہ مز. بوخصوصہ دو قنور کوستا ولوبون شدتہ
یا کلپور. قوانینک مکملیتی هیچ اولماز سہ موانع ترقی و تکاملی
اورتہ دن قالدیرر. ایشتہ بزمہ قوانین عدلیہ مز باشند
آشاغی اصلاح ایدیلرسہ، البتہ، بونک ملتک ترفع سویہ.
سنہ خدمتی اولوز. خصوصیلہ مادیادہ قوانینک مکملیتی
مہم برشیدر. مثلاً املاک و اراضی خصوصندہ، دعوا لڑک
سریماً روٹی امرندہ برانی قانونک ایدہ بیلہ چکی خدمت
انکار اولونما ملیدر.

کوکل اولیلہ آرزو ایدرکہ بزم دستور مز تام و بلا نقصان
بر آسقلویہ دی نک بشون معارف بشریہ بی احتوا ایتمی
کبی، بشون حقوق موضوعہ مز، تام و بلا نقصان، محیط
بولونسون.

تشکیلات و ادارہ عدلیہ، محاکم و مؤسسات صالحیہ،
دعوی و کیلیری، آناسیویل و بونلرہ متفرع خصوصات
عدلیہ، طویدن، بردن، تسبیق ایدلمیدر.

یوق اگر حال حاضرہ دوام ایدر ایسہ ک تذبذب
عدلیہ دہشتی بر بحران اقتصادی و اجتماعیہ میدان ویرر.
بوکی بحرانلری ایسہ علی الا کثر اختلافات متنوعہ و مداخلہ لڑ
تعقیب ایدر.

ضایع ایده‌جک بردقیقه‌من یوقدر واوله‌ماز . دولتمزک
وهر دولتک الک برنجی وظیفه‌سی اجرای عدالتدر . عدالتسر
بر هیئت پایدار واوله‌ما مقبر امر طبعیدر . بناء علیه بر انقلاب
سیاسی باید یغمز کی برده عدلی واداری انقلاب یایمق ،
اصول سابقه - ویا لاحقہ - یه وداع ایتک اقتضا ایدر .

قوانین اساسیه‌من

بزم تاریخ قانونیزده ایکی مهم یا کلشانی قید و تثبیت
ایدیورم : جودت پاشانک مجله احکام عدلیه‌سی ؛ مدحت
پاشانک قانون اساسی . مجله‌ی نه‌دن بیوک برخطوة
ارتجاع تلقی ایتدیکی « اسلامده وجوب تجدد » [۱] ده ،
و بو « حوائج قانونیه‌من » سلسله‌سنگ دیگر فصللر نده شرحه
لازم کلن توضیحاتده بولدیم کی پک یقینده نشر ایدیله‌جک
اولان « اتحاد اسلام » نام جلد مک « اجتهاد » فصلده ده
عریض و عمیق بیان ایتکده‌یم .

بوراده بر آرز مدحت پاشادن بحث ایدم :

شبه‌سز ، مدحت پاشا ، عثمانلی ملتک یتشد بر دیکی
اعاظم‌دندر . بو ذاتک حسن نیتی ، غیری ، ملتته بیوک
بیوک خدمت‌لر ایتک ایسته‌دیکی انکار اولونه‌ماز . آثارنی
کوچک کورمک ایسه فکرجه بیوک بر کفران نعمتدر .
مدحت پاشا بیوک بر والی ، مقتدر بر اداره قوماندانی ،

[۱] « اجتهاد » ک ۳۹ ، ۴۰ ، ۴۱ نجی نسخه لرینه مراجعت

قابلیتی بر محمد در. طو نه ده، بغداد ده بو اولو العزم عثمانلیک
میدانه کتیردیکی شیر دیه بیلیم که نامنک الی الابد خیر ایله
یادی ایچون بر سبب و افیدر .

فقط بایقو لوزی و قانون اساسی مسئله سنه کنجه ایش
دکشیمر. مدحت پاشا، عقیده عاجزانه بجه، فطانت و کیاست،
ایجاد و اختراع، احوال روحیه و امرجه ملیه یی کشف
خصوصنده یک ایلری کیمیان بر رجل حکومتدر. مدحت
پاشا بزده بر انقلاب اداری وجوده کتیر مکه اشتغال
و اداره مزه شیعه تعقیب، فکر انتظام تخم لری القا ایتسه
ایدی هر حالده بوکون شهرتی دوبالا اولور، اداره خیلیدن
خیلی به تنظیم ایدیلر و بیوک بر بحران « مشروطی » به
کرفتار اولمازدق .

مدحت پاشا بر انقلاب بایمق ایسته مش، بر شیر
دوشومش، وفادار دوستلر بولش، لازم کلن وساطتی
الده ایتش، خلاصه، محیر العقول متانتلرله اجرا آتده
بولنه رق سلطان عبدالعزیزی خلع ایتدیرمش، مراد
خامسی اجلاس و عبدالحمیدی الده ایتش و عاقبت ۱۲۹۳ ده
قانون اساسی اعلانه موفق اولمشدر. فقط بو قانون اساسی،
درجنک اول، مهمل بر اقیله رق دور اول مشروطیتیمز

افلاس ایتدیکی کی بحث ایدیلن انقلابده نقش بر آب قیلندن
اوله رق بر تاثیر بر اقاممشدر .

مدحت پاشا - شورالری عائله خاطر اته استناد آسویلورم -

زمانک فرانسه بیللری طویلالمش، بلجیقادن بر
قانون اساسی نسخه سی کتیرتمش، بر قایچ « آقاده میق »
اجتماع و قوعبوله رق میدانه بر « ترجمه » کلسته موفق
اولمشدر. اگر قارثلم بو « ترجمه » کلسته اعتراض ایدر لرسه
آنی « اقتباس » لفظیله تبدیله محذور کورم . اوزمانلر
شیعه تدقیقندن زیاده شیعه تقلید وارمش. سطحی بر نظرله
أوروپانک ترقیاتی، تکاملاتی، ثروتی، علم و عرفانی،
سعادت و رفاهینی کورولش و بوغایه وصول ایچون آنلرک
اک اساسی، اک یوکسک قانونلری اولان « قونستیتوسیون » ک
اقتباسنه همت ایدلش! ایسته اوقدر . فقط عیجا بزم ملتزم
نه کی سوانق تاریخیه، روحیه، دینی، تربیویه ناک محصله -
سیدر؛ هر قانون هر رده تطبیق ایدیله بیلیری؛ روحی
دکشدیرمهدن بر ملت مؤسساتی تبدیل جراتنده بولونه -
بیلیری؛ بونک امثال تاریخیه سی وارمیدر؛ بویله نتیجه سی
مهم بر تجربه معضله به کیرشمک جائز میدر؛ بو جهتلری، کمال
اصرار ایله ادعا ایدرم که مدحت پاشا و شرکاسی دوشومندیلر.
واقعا رنک دینی و ملینک محافظه سنه و خاندان عثمانک وقایه

حقوقه دائر قانونه برابری اساسی سطر ادخال ایندیله .
فقط بونلرک مواد مختلفه به درجندن مقصد سوخته لرك
مقاومته قارشى كلكدی . شوراسنى ده علاوه سويله بكم
عبدالمجده بعض نقاطك يكي قانون اساسى به درجى ايجون
خلى چالشمىدى .

ایشته ، بو ۹۳ قانونى ، هيچ بر نتیجه ویرمى . بر
قانون اساسىك محافظه احكامى ايجون براستحکام لازمدر .
بوده ، الحق ، ملتدر . بر يحق سنه صكره ، وقتا كه خاقان
سابق قانون اساسى نى سالنامه لرك باشه دفع و تبعيد ايتدى ،
هيچ براهميتلى مخالفت كورولمى . ايلك مجلس مبعوثانه
رياست ايدن احمد و فائق افندى ، ايكنجى مجلسى و بناء عليه
مشروطيتى صدر اعظم احمد و فائق پاشا قيافته كبره لرك الفا
ايتدى . مادام كه ملت بمشروطيتى محافظه ايده مدي ، ديتك
اولور كه اومشروطيت اولمه كوره دكلدى ...

شوراسنى استطراداً و كمال اهميتله سويليم كه بو
مسرو داندن بزم مخالف مشروطيت اولديقمز آكلا شلمسون .
مشروطيتك آن اعلانندن برى اكه ايلرى اساسات حرتى
كر ك قالآ ، كرك قلماً مدافعه ايدنلردن بلكه برى يز .
بز ، صوك درجده حريت طرفدارى يز وهر مسئله نك ،
ايركچ ، حريت ايله حل ايديله جكنه ، اسارت ادوار

سابقه نك ، حريت ايسه استقبالك سائق مقدراتى اولديقمه
واوله جفته « قالوا بلى » دن برى قانع و قائلز .

شوقدر وار كه پسيقولوژى تدقيقاتزه استناداً ديرز كه
بعض ايلرى وياكلش ، ياخود ترس و چاپراشيق فكرلر ،
مزاج ، نبض ، طبيعت ، سجيّه ، قابليت ، استعداد نظر
ابتصاره آلمه دن يايلان قانونلر عكس العمللر توليد ايدر .
غايه حريتدر . بوكا وصول ايجون نه يايلى ؟ بتون يگون
حريتى بردن مى بخش ايتلى ، يوقه اهالى نى آكا حاضر المى مى ؟
اكر حريت بردن بره ویريليرسه بوندن آنارشى چيقار .
نته كيم نارشيد بر چوجفه ترونى كاملاً تسليم اولنورسه آكا
خدمت ايدش اولماز ، بالعكس اوپاردي او نامرأقه ویرمك
آنى دكزه آتمقه مساوى اولور و بناء عليه بومعامله
اوچوجق حقتده برظلمدر .

ایشته آشاغى يوقارى ۹۳ قانونى بو نتیجه نى ویردى .
بزه برمايت تربيتكاريسى اولان بر قانون اساسى لازمدر .
بزه اوليله بر مشروطيت لازمدر كه آنارشى به محل ویرمسون
و بزى اكه مهم حقوق حربه نك استعمالنه قابليت پيدا
ايتديره جك مرتبه ده يتشد يرسون ! ايشته مسئله بوندن
عبارتدر .

مدحت پاشايه توجيه ايتديكم تير اعتراضى اخلاصكارى

بولديغيم اتحاد و ترقى جمعته ده عينا حواله ايدرم . بو
 خصوصده مدحت باشا نه ايسه اتحاد و ترقیده اودر .
 ده ايلري به كیده جكم : قطعياً بر شخصيات مسئلهسى
 اولماق اوزره شونى بر مورخ لسانيله سويليه جكم كه
 جمعيت ، اوان مظفر يتنده ، هانكى اساسات حقوقيه
 و مشروطيه به تابع اولديغنى بيلموردى . حتى محافظه كارى ،
 حریت پرورمى ؟ نه اولديغندن خیر دككلى . بونى مادی
 بر مثال ايله توضیح ایدیم : ۹۳ قانون اساسی عیناً اعلان
 اولندی . بو آرزو کلدی . دولت پارلمانتور اولدی . صئره
 بو ، عینی اتحاد و ترقى جمعیتجه چوق کورولدی ؛ ویریلن
 استرداد ایدلك ایسته ندی ! ظن ایدرم كه دولتک مقدراتی
 موضوع بحث اولان بر مسئله ده بو قدر بوقلموناق شایان
 عفو دككدر .

نه دن اتحاد و ترقى جمعیتك بر اساسلى نظریه سى اولسون ؟
 مادام كه جمعیت مقدرات دولتی آینه المشر ، بز ، اهالی ،
 آندن جید و سالم ، قطعی و لایتغیر بر فکر و مسلک ایسته مك
 صلاحیتى حائز . بوجہتى — بر خلاف کبر ، بر رقیب ، بر
 دشمن ، یا خود بر مأموریت و یا شرف سائل صفتيله دكل اسباب
 انحطاط مزك محریبى صفتيله اتحاد و ترقى به عرض ایدرم .
 ملكتمز صوك درجه ده غیر متجانس Hétérogène در .

بودولت مختلف اقلیملى ، يك متنوع قابلیت و سويله ده
 آدملى احتوا ایدر . كلك اهالىك جمله سى عینی غایه
 امله دلبسته دككدر . تبعه من ایچنده اعدا مزدن دهادشمن
 اهالی واردر . فصل اولورده ، بز ، اساسات اسلامیه
 و عثمانیه مزى ، تركك اساسى اونوته رقىمان بر تجربه سیاسیه ده
 بولنیورز ؟ جوار مزده كى هیئت و حكومتلردن عبرتین
 اولمديقى ؟ بر آرز امثال آرامق اولسون عقل و خیال مزه كلدیمی ؟
 ديه بیلیم كه بوسه دولتمزك انهدام قسمیستك پسقو لوزى
 اعتباريله اسبابندن بریده « بحران مشروطی » مزدر .

قانون اساسی هر درده دوا بر شاهد اورو فرض
 ایدلدى . اویونجاغه قایلیمش چوجقئر كى بز باز یجه
 مشروطیت ايله آلداندى ، اداره یی اونوتدى . عثمانی
 ایمپراطور لغنده قیامت قوبدى . ایتالیا ، بولغار ، یونان ،
 صرب ، قره طاغ و آنلرك ضمتده بتون عالم نصرانیت
 و أوروبا مقدس وطنمزى تاراج و غصب ایتدیلر .

بز — تکرار ایدم — قابلیت تربیتكارى سى اوله جق ،
 کند مزه مخصوص بر قانون اساسی لازمدر . شمدیكى قانون
 اساسی بر « بر كذار تاریخی » اولمق اوزره كتبخانه لر مزدن
 بشقه بر محله بر طوتماملیدر . پارلمان تاریم اصولك بر جوق
 منافی اولقله برابر يك اساسی مخاذیریده واردر . كچن كون

فرانسه به برسیاحت مهمه اجرا ایدوب کلن تونلی علی
باش حامیه افندی رفیقمر - که بوکونکی رجال اسلامیه مک
اک متمیزلرنددر - ایله فرانسه مک اختلافات داخلیه سنه
دائر عریض وعمیق کوروشیوردم . علی افندی فرانسه مک
عادتا بزم اداره مزه یاقلاشان تذبذخی اوزون اوزادی به
آکلاتدقن صکره بتون بوضعک سببی پارلمانناریم
اولدیفنی سویلیدی . حق درکاردر . احوالده ، بز اطفال
شیرخوار مشروطیت ، فصل اولورده چوجوگک بیجاقله
اوینامسی قییلندن بویه آتین مسئلهلرده استعجال کوستریوز .
بز آنجق قوای تاریخیه مزى تکامل ابتدیرمک صورتیه
آدم اوله بیلیرز . بزم رقیمز ایچمزدن کلیدر . ذاتاً شمعدی به
قدر هیچ برهئت تاریخیه بشقه درلو نصیبه دار فیض تعالی
اولمامشدر .

حکومتیمزک شکله علناً معترض . ایجاب ایتسه بوقانون
اساسیه یتیم ایتم ؛ افکار مشروطیت پرورانهم باقی قالمق
اوزره .

سفینه دولتی - که بوکون فنا حالده قاره به اوطورمشدر -
قورتارر قورتارماز درحال تعمیر کرکدر . بو تعمیر ایه
قانون اساسی بی دکشدیرمکله اولور . بو خطالردن فراغت
ایتملی بز .

نه کی اساسانه اتباعاً قانون اساسینک تعدیلی ویا تبدیلی
لازم کلیدیکنی بوندن برآز اول انتشارایدن « مقدرات
تاریخیه » مده سویلش ایدم . بوجهتلی بوراده تکرار
ایتمک ایسته م .

یا لکتر شوراسنی اهل وطنه خاطر لاتمای کندمه
بروظیفه تلقی ایدرم : بومهم مسئله ایله اوغراشمه مک زمانی
بزم ایچون اک مهم بر فلاکت اولان معاهده صلحیه مک
امضا اولونه جنی کوندز . اوکون ، اودقیقه طوپدن
اصلاحانه - که بونک برنجیسی حکومتک تقریر شکل
وهیتیدر - باشلاماز ايسه ک وای بزم حالمزه . اوقریق
دو کوک تکنه ، طاغ کی بالقان ، انکلیر ، روس ، فرانسر ،
طالغهری ایچنده آنجق بر قاج سندها چالقانه بیلیر ؛ عاقبت ،
اعداتک نفوذ وحلولی ویا طوغریدن طوغری به خصومتی
اوقوجه « یتیمایق » ک قارشینه بوز آطهرینک چیقیمی
ایله اوقیانوسک اعماق مظلومه سنه دفن ایدلیدی کی ، بزم
سفینه دولتمزده صحائف تاریخ آره سنده محو اولور کیدر .
حی علی الصلاح ! حی علی الفلاح !

اولیور . حق تصرف وجوه عذیده ایلہ تعلیل ایدیلیور .
بر «روح مفروض» دیدم . واصل قرب رحمن اولان
جدمک ، ذواللی جدمک بوندن اصلا خبری یوق .
اجدادمن هر حالده بزدن دها این دوشونور ، دها بیوک
برشیمه تعقیب ایلہ ایشارینی کوردلردی . آنلره بوخالقتی
بز اسناد ایدیورز . هیچ شبهه سز ، ایلک واقفلر ، بوکون ،
جناب مسیحک بر حرکت اعجاز کارانه سیله حیاته کلسه لر
وحیة قسط طینه بی چشم انصاف ایلہ کورسہ لر بزی رد
و نفی ایدہ جک اول باول آنلر اوله جقدی . افسندم !
قانونمزده بیوک بر نقصان وار . بزم کلیات حقوقه مزده
شو حقیقت آکلاشیله مامشدر : اشیاده تصرف بر حیات
اولانلره عائددر . واقفک شرطی شایان اعتباردر . بشرط
آنکه حال حاضرده مضراتی موجب اولماسون وحق تصرفی
اشکال ایتسون ! ایشته بوکوچک نظریه ، بوبدییه قانونیه
مع التأسف بزده هنوز آکلاشلما مشدر . بتون قوانین
وقفیه من و اموال غیر منقولیه متدائر اولان احکام نظامیه من
هپ بویاکشلق اوزرینه بنا ایدلشدر . بو غلط رؤیت ،
بصیرتمزک بویله جه باغلامسی عادتاً ملک عثمانی بی بر یانغین
یرینه دوندور مشدر .

حوائج قانونیه من — ۵

قوانین وقفیه

مملکتمزک غریب تجلیسی وار! بزده اولشلردیریلردن
دها زیاده سوزلرینی کچیربورلر . ملکمز خراب اندر
خرابدر . بر کره اوروپانک او معظم پای تختلردن برینی
زیارت ایدیکز ، برده استانبولزی ، طشره لر مزی کوزدن
کچیریکز . پارسک شانزه ایزه سی ، برلنک اونته رده ن
لیندن مقابلنده بزده من به لر ، ویرانه لر ، بیقیق منارلر ،
قوری چشمه لر ، چوکش اولر کوره جک سکز . بونک
سبی نه در؟ نه دن معموره لر من بویله ، جابجا ، ویرانه لرک
آره سنده بولنیور؟ قوانینمز بک نقصانده آنک ایچون ،
بوندن عصرلر اول دنیادن کوچش اجدادمن حالا بزده
حاکم . عالم دکشمش ، اقتصادیات ، اجتماعیات ، سیاسیات
بتون بتون تبدل ایتمش ، حالا ، منارک ایچنیده یاتان
جدمن دفتر خاقانی ناظر مزه ، شهر امنیمزه ، مالیه ناظر مزه ،
خلاصه ، بتون ارکان دولتمزه قوماند ایدیور . بر بولوار
آجق لازم کلیرسه ، بر روح مفروض مقبره سندن قالقیور : —
اولماز ! دیه باغیر بور . ایشته بونک ایچون مملکتمز خراب

بولنديغىمىز شوزمانده بزيك كرى يز . اسكى عثمانليلردن
زياده ، قانۇنمۇزده ، طرفدار ارتجاعىز . شۇنى بر مثال ايلا
آكلانمىم . وقتيله يانغينلر شمدىكى كچى شهرمىزى تخريب
ايدىوردى . استانبول برويرانه يە دونمىشدى . (ذات شمدى ده
معموره حائنه كيرمدى يا !) عقاراتك چوغى ، اوزمان ده ،
وقف ايدى . وقفده يانغين يرلر يى اعمار ايچون بر معتاد
غله يوقدى . زمانك رجال و علماسى ، شمدىكى رجال
وعلمادن دها زياده بر فكر تجدد و ترقى كوستروب « اجارتين »
اصولنى احداثده اصلا تردد ايتديلر . اساساً شرع سهولتى
موجبدر . هيچ بر ترقى ، هيچ بر تكامل يوقدر كه شرعه
توفيق ايديله مسون . چونكه اسلاميك مقصد اقصاسى
انسانلرى مهزم ايتك ، بار تضيق آلتنده بولنديرمق
دكل ، اعلا و ترقيه ايتكدر . آنك ايچون او وقتك حل
وعقد اربابى لازم كان رخصت شرعيه يى بولوب ويرديلر
ومهما امكن قصبه لر مىز قورتولدى . حالبوكه شمدىكى
ايلارى كللمىز تجدد خصوصى صوك درجه ده جانت
كوستريورلر . ملك ده يواش يواش كيدور .

« عصر ايقاف » ده بر چوق سوء استعماللر ايدىلش
ايدى . اولوم ، مصادره ، غصب وسايره قورقوسى او
زمان وقف موداسنى اينجاد ايتىشدى . وقف مصادره يە

قارشى نوعما بر سيفورطه ايدى . وقفه ويريلن عائدات
ايسه عييله سيفورطه « پريم » ينه بكنزه ر . املاكك بر
بيوك قسمى خلوص نيته وقف ايدىلماشدر . اكر اموال
وعقارات موقوفه كاملاً خيراته تبيع ايديله ايدى ديه جكمز
اولمازدى . حالبوكه بونلر اولدينى كچى ورثه يە بر اقلمش
و آنلره : سنده بر دفعه بر مولد او قوتوب صوفه لر ده بر
حلوا ييشيريكنز ! ديتش . ايشته بر قسم مهم اوقافك سبب
وحكمت وضع و تدوينى بوندن بشقه برشى اولسه كر كدر .
اوقاف اوقدر چوغاشش ، بيومشدر كه بوكون حق
تصرفى تعاليل ايتش كورييورز . تركيه سى بزده اوقاف
برباد ايدىلشدر . سر ترقه بوندن استفاديه قويولمشلر .
بعض مأمورلر اوقافى بروسيه استفاع تلتى ايتشلر ومع اتأسف
ترقيانمىز ، بوندن طولاني ، آنكلر چيتمشدر .

اصول وقف باشدن آشاغى يە تبديله محتاجدر . بو
احتياجى ، بز ، ۱۰ تموزدن برى سويلدك . بوياده بر
آزده پروباغاندا يايديق . هر كس بونى تقدير ايتدى . فقط
ايشته اوقدر ! ديه بيليرم كه بر صورت نظريه ده بيله اولسون
اركانمىز بوايشله اوغراشمىه تنزل بيورمديلر . حالبوكه بزم
تكاملمىز اصول اوقافىزك تبديلنه وابسته در . بوراسنى اى
بيله م . اوقاف ايكي درلودر : حقيقى ، خيالى .

حقیقی اوقاف - فکر مزجه - بر مقصد جدی ایله
یابیلاناردور . بر صاحب حسنات بر مؤسسه خیریه وجوده
کتیر مش . بونک ادامه سی ایچون بر مقدار نقد و عمار
براقش . بوکا بر دیه جک یوقدر . بونلری دولت دائرة
انضباطه آلی . منفعت عامه و مؤسسه نك منفعتی نقطه نظر ندن
حسن اداره ایتملیدر .

حالبوکه برده خیالی اوقاف واردور . بر مورث مالنك
اولادینه انتقال ایدمه جکندن قورقش ، آتی وقف
ایدرك تأمین ایتمشدر . انمالاعمال بالنیات ! بونلر عییا
صحیحاً وقفیدر ؟ بز بوظننده بولونه میز . بوکبی اموالک
صفت و قبیله لری عارضیدر ، غیر جدیدر ، صوریدر . آنک
ایچون بوغریب صفی الی الابد ادامه ایله حق تصرفی تعلیل
ایده جکمزه حق صاحبیه ویرملیز . بویله ییار ایسه ک
هرکس مالی ، ملکئی کمال سربستی ایله اداره ایدر . ایستدیک
کبی تصرف بولنی بولور . بونلری در حال استبدال وظیفه سیله
مکلفز . وقف بوکبی املاکدن نه آلیور ؟ شوقدر . آتی
همان سرمایه تبدیلیدوب ملککری آزاد ، اطلاق ایتملیز .
عموم اوقافک قسم کلیسی بونوع خیالی اوقافدر .

اوقاف - شرط واقف نه اولورسه اولسون - قابل
استبدالدر . ذاتاً منفعت عامه ده بونی اقتضا ایتدیرر . عقد

وقف ، شرعاً ، صحیحیدر . فقط بونک « لازم » اولوب
اولدینی حقیقه فقها اختلاف ایتمشدر . علمای خنقیه بیله
بونقطه ده بر برلر ندن آیریلیور . عقد اجاره کبی ، وقف ده ،
امام اعظمه کوره غیر لازمدر . امام محمد کوره ملک موقوف
متولی به تسلیم شرطیله عقد وقف لازم اولور . امام یوسفه
نظراً ایسه بوعقد ، هر حالده ، لازمدر .

ظن ایدرم که بز ، بوکون ، امام اعظم قولنی آله آلیر
ایسه ک اوقافی ایسته دیکمز کبی استبداله قدر تیاب اولورز .
بوندن فضله اوله رق خلیفه نك اوقاف خصوصنده ده
ولایت عامه مطلقه سی واردور . اگر خلیفه منفعت عمومیه
کوررسه هر نوع وقفی ، هر نه زمان آرزو ایدرسه ، ایسته دیک
شکله قومعه ده مختاردور . ذاتاً خلافت دنیلن مؤسسه عالییه .
نکده حکمت وضع واحدائی ده بوکبی تجدداته رخصت
ویرلسندن عبارتدر .

استبدال اوقافده کی لزوم و منفعت ایسه وارسته شرح
و بیاندر .

وقف اساسلی بر تنظیماته اوغرا مازسه ملک الدن کیدر .
شهرلر بویله قرون وسطی شهرلری حالنده قالیر . املاک
تأمین ایدلر . واردات و بره مز . خارجه قارشی رقابت
قابل اوله ماز . بزم ، جهانده ، یکانه سرمایه مز ملکمزدر .

اوملكى ده بويلا كهنه اصوللارايلا اداره ايدرسهك واي حالته!
بوكون، واقفك شرطنده يوقديه برعقارى سيغورطيه
ویرمالمك نصل قابل اوليورسه احكام واحتياجات جديده ده
مراعاتكار اولماق اويلاجه قابل اولماز!

وقفلر كوندن كونه دوشيور. شهرلر من ايسه مردقيقه
بر آزدها اسكيور. وقفلر ك تدوين ايدلدیكي زمانده قصبه
لر من دها آبادان ایدی. چونكه احوال و عقارات وقفه
بالنسبه يكي ایدی. صكره لری متولیلر پاره بوله مدیلر،
يا خود آرزوی واقفی ایلری به سوردیلر ويا ارتكاب ایتدیلر،
شهرلر من کیتدکجه سوندی، كول اولدی...

اجاره واحده لی اوقاف او قدر فنا اداره اولنیورکه
خرایتمزك اك برنجی سبی بونلردر. شهرلر من بوندن
طولانی چیرکین اوليور. كوزل بر بنانك اتسالنده ملوث،
ثقیل، یقیق بر ورانه كورورسه كن بيلمش اوليكنز بو
بهمه حال اجاره واحده لی بروققدر!

شوكا، جزئی تجربه مله قطعياً قائم و بوايشله اوغرا.
شانلرده قطعياً قائمدرلرکه اصول وقفه بزده بر ساطیر
اورولسه، قوانین تبدیل ایدلسه، بوندن حكومه سنوی،
لااقل، بش مليون لیرا قالیر، همده، شمدي وقف

بوزندن چوبلتن متولیلر، خواجه لر، اماملر، مؤذنلر،
مأمورلر، وسائر، ایکی قات استفاده ایده بیلیر.

«تایس» مخبری مشهور ومتوفی بلوویچ بزده وقفك
كتیره بيله چكي ايرادی اوزون بر تدقیقاندن صكره تخمین
ایتشدی. بو آدمك فكر نجه حسن اداره ايله وقف خزینه
دولته — مرتزقه نك وارداتی تضعیف شرطيله — سكران
الی یوز مایون فرانیق براقه بیلیر! بوفكری و قیسله بزده
اوقاف نظارتی ایدن مصرلی خلیل حماده پاشایه آچش
ایدم. مشارایله لازم كن تبعات احصایه ده بولندی و بر
كون ملاقی اوله رقی: «بلوویچك فكری طوغری دكل.
وقف سنوی دولته بش مليون لیرا براقه بیلیر.» دیدی.
ومسرو داتی ارقامه عطقاً تأیید ایتدی.

قوانین وقفه ده بر انقلاب ملكی قورتارده بیلیر. بوباره
حبه واحده سنه وار نجه به قدر مسلمانلره عائددر. بز بو
یاردی بويلا حبس ایدرسهك بويلا محو وانقراض كردا باریته
طوغری کیدرز. بر كوزل قانون یایوب حسابسز مؤسسات
وقفه دن، جوامعدن، مساجد دن، مدارس دن، تكایا
وزوایادن، عمارتخانه لردن، مزارلقلردن و بونلره شبیه
برچوق شیلردن استفاده ایدرسهك بلکه حكومتك اعانه سنه

محتاج اوله دن مكاتب ابتدائيه مزى بيله اداره ايده بيليرز!
بوباره ايله ترك و مسلمان ملتى ايچون پارلاق بر آتى احصار
ايتك قابلدور .

نه طور سيورز ، دهانه بكيورز ؟ شريعت بزه دهشتى
رخسار و ير مش . بيوك بيوك سهولتلر كوستريور . بز
بونلردن استفاد ايدمبورز . اويوقليورز . فوران حدتله
اويله ديه جكم كليوركه بز شريعت اسلاميه نك كوستريديكى
بوعظيم سهولتلره لايق دكلز ! سرمايه مزدن استفاده ايدم مز
سفيلرز . معارف ايچون پاره يوق ديورز . اوروبايه آووج
آچيورز . حالبوكه پاره خانه مزده : بزم خبر مز يوق .
حريفك برى چوجغنى اوموزينه آلمش ، چارشى يه كيتمش .
سكره چوجنك اوموزنده اولديغنى اونوته رق آنى آرامغه
قويولمش . دكان دكان ، خانه خانه ، چارشى چارشى طولاشمش .
اوينه عودت ايتديكى وقت زواللى معصوم : بابا ! بابا ! دنيجه
زوالينك عقلى باشنه كمش . بزمده حالمز بوكا بگزدر .

مجله مسئله سى

مجله حقنده سرد ايتديكم مطالعات موجب قيل وقال
اولدى . خير ناخواهانه وقوع بولان مؤاخذه لره جواب
ويرمك مجبوريتنده دكل . فقط ، خلوص نيتلرينه جدا
اعتماد اولان بعض ذوات كرامك مطالعه لريغى موضوع
بحث ايتك بزم ايچون بروظيفه در .

اجله ! حكامدن اولوب و قتيله درس لرندن ، شمدى ده
توجه لرندن مستفيد اولديغى برذات عالى ، كچن كون ، بمله ،
برمباحثه جديده بولندى . مشاراليهك زبده مطالعاتى
قارنلر مه عرض ايدم :

فى الواقع مجله ! اسكام عدليه ناقصدر . سربستى مقاولاته
نامساعددر . فقط ، بوكون ، تملكتمزك كليات قوانينى
ايچنده برموقى اولان و شرعه استناد ايدن بويله برقانونى
براقه دن ايسه اصلاح ايتك ده موافق دكيدر ؟

بونك اوزرينه مباحثه مز ده اطرافلى برشكل آلى .
مجله ، احكامى صحيح ، فاسد و باطل اولمق اوزره اوچه
تقسيم ايديور . اصول محاكمه حقوقيه نك بر ماده سى ده

قانونه ، آداب عمومیه ، آسایشه موافق اولیق اوزره
هر مقاوله نك معموله به اوله جفتدن بحث ایدیور . شمدی ،
بر مقاوله به اعتراض اولدوقده ، آنك آداب و آسایشدن
ماعدا احکام فاسده بی احتوا ایدوب ایتدیکی ده نظر دفته
آلینیور . ایسته بو ، سربستی مقاولاته شدتله مانعدر . و بزدن
ماعدا هر دولتک قوانین عمومیه و احکام موضوعه سنه
مقایردر . هرکس سربستی تام ایله عقود اتده بولونه میور .
اجانب ، بوراده ، قطعیت ایله ایشه کیریشه میورلر . هر
خالده ، هر فقره ، حتی هر کله بر وسیله دعوی اولیور .
بوندن طولاندیر ییبار فوق العاده مستفید اولیور لر سده ،
مع الأسف ، مملکت ضرر کوریور .

باطل شروطه هیچ بر دیه چکنر بوقدر . قر اوزرنده کی
معادنی ایشتمک ، قطب شمالیده کی آبیاری صفتة واحده
ایله صاتمق ، ایکی یوز سنه اول وفات ایتش بر آدمی
دیرلتمک ویا قرون وسطاده اولدینی کی جتده کوزلجه
بر عرصه بیع ایتک اوزرینه عقد ایدلش مقاولات تیار
خانه دن بشقه بریرده نظر ابتصاره آلینه ماز .

کذلک بیوک بر عموم خانه ایشاتمک ، قدیم اسکندریه ده
اولدینی کی بر فاحشه مکتبی آچق ویا اوجوزجه بومبا

یایمق کبی مثل آسایش برایش اوزرینه عقد ایدلش
مقاولاتک اصلا اهمیتی اوله ماز .

فقط مثلا شوصورتله بر مقاوله یاییله مازمی ؟ زید
عمروک وکالتی بالاحراز شواشی میدانم چیقاره جق . بوکا
مقابل یوز آتون اجرت وکالت ایله حاصل اوله جق کار .
دنده یوزده بش آله جق ؟ بو مقاوله ، مجله احکامجه ،
فاسددر . چونکه بر آدم (زید) عینی زمانده هم وکیل ،
هم اجیر اوله ماز . شرط معتبر دکلددر . اگر وکیل ایتی
کوردلش ایسه اجر مثل آلیر : یوز لیرا مقاوله سی
کأن لم یکندر .

حالبوکه غرب کلیات حقوقیه سی موجبجه بو عقد
معتبردر و بویله جه ، هر کون ، مقاولات امضالتمده در .
بر مثال ده :

زید افندی اون لیرالق ساعتی عقد ایتدیکی استقراضه
مقابل عمرو افندی به ترهین ایدیور . طقسان بر کون
حاولنده اگر زید افندی پاره بی ویرمرسه عقد رهنک
یوزیلوب عمروک ساعتی صتون آلمش اوله جفته ، بیع
بالوفانک ، بالآخره بیع بات شکلی اکتساب ایده چکنه
دائر اولان بر مقاوله فاسددر . نهدن فاسد اولسون ؟
طرفین راخی ایسه نهدن بوکا مساخ کوسترلسون ؟

دولتک بانکرلر ایله خیاره option داتر اولان بالجه
عقوداتی فاسددر. حالبوکه بونک فسادی حقتده وضع
احکام ایدن دولت بیله الجای ضرورت ایله، صرافانله
عقد ایتدیکی مقاوله لرده بوکی احکامی قبول ایدور...
یوقاریده ذکر جیلی کچن معلم اصول محاکمه دن
(قوانینه موافقت) قیدینک رقی ایچون بر تشبث وقو-
عولدیفندن و مع التأسف بوکا بر نتیجه ویرلمدیکندن بحث
ایدور. اوت! اکر بو شرط اورته دن قالدقار و فاسد
شرط اوزرینه عقد ایدلمش مقاولاتک معمول به اوله جفته
داتر عدایه نظارتی جانبندن بر عموم تسطیر ایدیلیرسه
ظن ایدرمکه اصلاح قوانین امرنده پک بیوک برخطوه
آتمش اولورز.

کلم عمومی اعتباریله مجله مسئله نه :

بر قانون مدنی تدوین ایده جکمز مجله بی اصلاح
ماده سی جداً پک مهمدر. مجله قابل تعدیلیدر؟ بوکا اوت!
جوانی ویرمکده بر آن تردد ایتمه ز. «اسلامده وجوب
تجدد» عنوانی سلسله تدقیقاتده، کذلک کله جک هفته
انتشار ایده جک «اتحاد اسلام» اسمی جلدیده شریعت
احدیته پک مساعد، پک سهولت بخش اولدیفندن
بجمله قواعد کلیه فقهیه استناداً هر درلو اصلاحاتی اجرا

ایده بیله جکمز اثبات ایتدم. عامای کرامتزدن بر خیلی
متبحرین ده رأیمده اصابت اولدیغی و اقوالک شریعت
اسلامیه به مطابق بولندیغی لطفاً افاده ایتدیلر. احوالده،
قواعد کلیه به ابتداء، مجله بی ایستدیگمز کبی، احوال
و احتیاجات عصریه به صوک درجه ده موافق بر صورتده
تعدیل و تصحیح ایده بیلیرایسه پک اعلا اولور. بو شرط
ایله، سوزمی کری آلیرم. ذاتاً قود نابولتون دینلن
حقوق مدنیه قانونی الیوم اسکیمشدر. خصوصیه قادین
حقتده کی احکامی باربار عصرلرک بر میرائیدر. اکر بز
قود نابولتونده کی انی احکامی، آنک خارچنده سائر قوانین
غریبه ده کی احکام مناسبه بی آلوب قواعد کلیه فقهیه به توفیقاً
بجمله به درج ایدر ایسه ک نه نعمت!

مثال :

عاقیدندن برینک و قانیله عقد اجاره منفسخ اولور.
بو حکم وضع اولندیغی وقت اجاره پک عادی بر معامله
ایمش. بوکونکی کبی مهم شیلر ایجار ایدلمزمش. آنک
ایچون موجر ویا مستأجرک فوت اولسی ایله عقدکده
انفساخ لازم کلیرمش. حالبوکه شمعی اوله می؟ زمانمزده
اوزون مدت ایچون اجاره لر عقد ایدیلور. مثلاً بر داتره
یکرمی بش سنه ایچون ایجاره ویریلور. بآن شرطکه

مستاجر اودا اثره داخلنده اساسلی تعدیلات و تعمیرات
یابسون . کراجی دوشونیورکه ابتدکی فداکارلق یکریمی
بش سنه یه تقسیم ایدیلجک اولورسه جزئی برشی اولور .
بجمله موجبجه، تعمیرات و تعدیلات اجرا ایدلدکن صکره
موجر وفات ایدرسه اجاره منفسخ اولوروزواللی مستاجر
صفرالید قالور ! بوعدالقی ؟ انصافی !

اراضی ایجاری دائماً اوزون اولور . موجر برخام
اراضی ویرر . مستاجر اللی سنه ایچون بر مقاوله امضالار
وچتلك دروننده خندقلر، سدلر ، بنالر ، دارالصناعه لر
یاپار و بونلری نصف عصرده آمورتی ایددجکئی حساب
ایدر . بزم احکامن موجبجه بواشلر کورولور کورولور
عاقیدنن بری واصل قرب رحن اولورسه ایشلر برباد
اولور بوده شیعه عدل و نصفته موافقی ؟

دها بونک کبی مجلده احکام زمانه یه غیر موافق بر
چوق مواد واردر .

بونلرک حقوق موضوعه مزده بقاسنه نه الله راضیدر،
نده پیغمبر ! اسلامیت سهولت و سلامت مقصدیه مستنداً
وضع و تدوین ایدلشدر . اسلامده تصدیق یوقدر . حقیقت
دینیهدن بی خبر اولان اصناف علمامن بوراسنی مع التأسف

دوشونه میورلر . حالبوکه فکری منور خواجه افندیلر من
جدا بودقیقه یه عطف اهمیت ایتشلردر .

مسائل مجتهد فیهاده سوز خلیفه حضرتلرینکدر . یکی
اجتهاداتده بولونلم و یکی استخراجتمیزی خلیفه . حضرتلری
قانون اوللق اوزره قبول بیورسونلر .

امام اعظم و علی العموم ائمه اربعه جدا تجدد پرور
آدملر ایدی . بونلر اوزمانکی احکامک ناکافی اولدیغنی
کوردیلر . احتیاجانه موافق و یک کوزل اجتهاداتده
بولوندیلر . آثار باقیه لری جدا حیرتمیزی موجب اولیور .
بونلرک جهد و اقدامی قارشیسندنه بز اخلاف تقدیرلرله
رکوع ایدرز . ایشته ، بز معاصرلر ، بواظلمک اثرینه
اقتفا ایله آنلر کبی اجتهادات جدیدده بولونملی بز یوقسه
آنلرک اجتهاداتنه مراعات ایله مکلف دکلز . اگر بوکون
بو خلیفه حضرتلری دیرلسده اعلان نظرله احوالمره
باقیه ، ایلك اول بزى مؤاخذه ایددجک اودر . چونکه
مشارالیه مجتهددر . زماننده ، اسکی عصرک قانونی تطبیق
اولونه میه جتنی ایجه آکلامشدر . او حالده ، حضرت
مشارالیهک کندی اجتهاداتنک اون کسور عصر صکره
تطبیق اولونه میه جفته قانع اولمسی طبیعیدر .

ائمه اربعه دورنندن بری کرک معاملات ناس ، کرک احکام حقوقیه یک زیاده تبدل ایتشد . شمدیکی فلسفه ایله افلاطونک ، شمدیکی ریاضیات ایله آرشیمده هندسه . سنک فرقی نه ایسه فقه خنی ایله فقه حاضر بیننده فرقی اوقدر بیوکر . ایسته بودقیقه نین درک ایتیوب منحصرآ اسکی اجتهاداته قانون شکلی وپردیکندن طولانی جودت یاشانک تشبته « ارتجاع » دیمکده تردایتم واصرار ایدرم . بز معاصر لر کندمزی اسکی مجتهدلردن یک آشانی بر مرتبه ده کورمکی اعتیاد ایتشمز . چینه دهه معاصر لر کچمش زمان اشخاصنی یک بیوک ، کندیلرخی یک کوچک عد ایدر لر . بو یک فنا بر اصولدر وعزت نفسه ، حیثیه مغایردر . بز نیچون قدامدن ده عاجز ، ده غبی ، ده جاهل اولم . کندی حسابمه اصلاً بویه بر تنزلده بولونه نام . امام اعظمک قدرت خارقه اجتهاده سی قارشیسندده بیان حیرت ایدرم فقط عصر من ارباب استخراجنی ده یک آشانی کورم .

زنبللی علی افندیلر عصر نندن بری بزده بو فکر برلشمش ویک جوق تخریبات یایمش در . بز اجتهادات سالفه ایله مقید دکاز ؛ امام اعظمک ده کندیسندن اولکی اجتهادات ایله مقید اولمدینی کی . بو اعتبار ایله زنبلیلری ،

ابوالسعود افندیلری ، مع التأسف ، یک او قدر تقدیر ایده میورم . اکر بوسایدیغمز شیخلر ، جدآ ائمه اربعه یک اصوله سالک اوله لردی ، بوکون ، یکی ، احتیاجه موافق کلیات حقوقیه من اوله بیلیردی . ابواه !

جودت باشا ، بونقطه نظر دن زنبلیلرک بر آزیباغیجه معقیدر ؛ بوندن بشقه برشی دکدر . مجله نک انشای تخریرنده ، مسودلر یک جوق صیقلمشلر ، حتی تر دوکشلر . توزلی ، کهنه مجلدانی آرایوب « قیل قول » لری بولوب ماده لردن بر قاجنی او اقواله استناداً قلمه آلشلر . زواللی زنبللی احفادی ؛ بو حرکتلری ایله نه قلاسیق سوخته لری نمون ایتشلر ، نه ده افکار عصریه اربابی ... حالبوکه جودت باشا لر قیل قولنه تنزل ایده جککرینه ، عقللرینه ، معاملات ناسه مراجعت ایتسه لردی البته دهه فائده لی برشی یایمش اولور لردی .

حالبوکه جودت باشادن اول کلنلر ، احتیاجاتی دهه بشقه برکوز ایله کوردکلر نندن ، احکام غریبه دن مستبط بریکی قانون جزاء ، بریکی قانون تجارت میدانه کتیر مشلر . بو کبی اجتهاداته بز بیان تقدیر ایدرز . اساسی قود

نابوتون اولقله برابر ، اليوم ، جزا قانونی ، اجتهادات
وقوانین اسلامیه دندر ؛ خلیفه اسلامده بو مجله به امضای
هایوتی وضع ایله آتی کلیات قوانین اسلامیه به ادخال ایتشد.
قوانین تنظیمنده ، اجرا آتمزده ، آرتق ، جودت
باشانک روحی بررول اویسایه ماملیدر . بزه امام اعظم کبی ،
امام شافعی کبی مجددلر ، مجتهدلر لازم .

املاک قانونلری

ترک عقی صوکره دن کلیر دیرلر . یک یا کلش دکلدر ؟
ملکک مهم بر قسمی کیتدکدن صکره بز املاک قانونی
چیقاریورز . بوکا بعد خراب البصره می دیلم ، نه دیلم ؟
بنده متحیرم .

۱۰ تموزدن بر قاج کون صکره ، بو عبد عاجز ، بو
مشله بی میدان قویدم . آواز آواز باغیردم . بتون تروتمزک
املاکزدن عبارت بولندیغی ، حالبوکه ، املاکمزکده
قرون وسطائی قیود و شروط ، قوانین و عاداته تابع بولندیغی
یازدم ، سویلدم . حکومتمزک ارادته خلل کلش اوللی که
حسن یتدن ، بیوک برخواهشدن صرف نظر قلمه آلیان
لایحه لر ، اصلا ، قانونیت کب ایدمندی . مباحثلر ،
مداوله افکار ، حتی مجالس تشریعیده مناقشه لر ، غزته
لرده مشتملر دوام ایتدی ، طوردی . مشله یه ، بر معتاد
مندر آتی ایدلدی . ویریلن کوچک بر امید اوزرینه بر
ایکی املاک بانقیمی شکل ایتشدی . بونلر ، آلدن فرمان ،
طبقی فضولی دل سوخته کبی ، ارادات سنیه نک انفاذ

احكامنه چاره بوله مدیلر . اوروپا سرمایه سی جدا بزم
آنا ریشمزدن اورکدی . حیثیت اقتصادیه مزه خلل کادی .
دولت بر طرفدن املاک باقیه سنک قومیسری ایچون شرکندن
یاره آلیور ، دیگر طرفدن قانونی چیقاروب ایش کورمه
مساعده ایتموردی . فی الحقیقه دولت ، بواننده ، پک بیان
غوائل ایله مشغولدی . بتون دنیا بزه اعلان خصومت
ایتمش ایدی . فقط انصاف ایله دوشونم . دولت یالکیز
امور وغوائل سیاسیله مشغول اولمق ایچونمق قورو .
لمشدر ؛ بتون دوائر آنجق بواشله می مشغولدر ؟ خلاصه
کلام وظیفه منری ایفا ایدمه مدک . مجلس مبعوثان مالایینی
ایله فضله ججه اوغراشدی . شخصیات هر شیئه ترجیح
ایدلدی . منقولات برستلر بر طرفدن براتجاع یایدیلر ؟
دیگر طرفدن فرقه لر هر شیئه اونوته رق اختلافات حزبییه
امور تشریعیه مزده پک چوق بر ویردیلر . دولت و مملکتی
احبا ایدمه جک قانونلر اونوتلدی . ایشلر چیقرندن چیقیدی .
زواللی ملتی دوشونمک . اسکی قوانین ، کلچک کبی ،
اهالیمزک دست سی و عملنی ایشلمکدن منع ایدیلوردی .
حالا قرون وسطا دوام ایله وظیفه تخریبیه سنده موفق
اولیوردی . بزملکی اعمار و اصلاح ایله املاک قانونی
[یابه جتمزه ۹۳ قانون اساسینی خیرالمقله ، بوش ، واهی ،

یوان نظریه لرله وقت کچیر یوردق . یکیلر بوسله بی شاشیر .
مشلر ، بلا انقطاع ، قوانینی تعدیل ایله یرلرنده یرلشمک
ایستیورلردی . اسکیلرایسه ، صدهزاران تأسف ، رشدینی
اثبات ایتماش بر مملکتده ، سلطنت ملیه نظریه لرینی احداث
ایله ، ملت خدمت دکل ، فرق ممتازیه دالقاؤقلق ایدیلور .
لردی . صکره ۳۵ نجی ماده کورولتیلری ایله عینی اختیارلر
نه چابوق دوندیلر ! ...

صده کلیم : ایشه بویله واهی شیلرله مشغول اولمق ،
عاقبت دهشتلی بر سقوط بزه نه هولناک اوچورو ملرده
بولندیغمیزی کوستردی .

کامل پاشا حکومتک سقوطندن صکره ، اتحاد و ترقی
حکومتی ، برخی قوانین موقته تشرایتدی . بنوع قوانین
حقده - عمومی نقطه نظرندن - مطالعه منری بوندن
صکره کی مقاله مزده بیان ایدمه جکیز . بوجهلدن اولمق اوزره
برقاج قانون املاک خصوصنده کی اصولنری تبدیل ایدیلور .
کوزمک اوننده بوجه آتی قوانینک رسمی نسخهلری
وار :

۱ — اشخاص حکمیه نک اموال غیر منقوله تصرقرلرینه
خصوص قانون موقت ؛

۲ — اموال غیر منقولہ نك دين مقابلہ تامينات
ارائہ سنہ دائر قانون موقت ؛

۳ — اموال غیر منقولہ انتقالات قانون موقت ؛
۴ — اجارات ومقاطعات وقفہ نك تحصيل قانون
موقت ؛

۵ — كذكرك الغاسي حقندہ قانون موقت ؛
۶ — اموال غیر منقولہ نك تحديد و تحریري حقندہ
قانون موقت .

تصرف املاک دائر اولان قانون موقت درست
طبع اولديغندن هنوز امله کچمدی . بوقوانين ايله املاک
متدائر اولان اصول وقواعدمن خيلدن خيلي به دکیشور .
آرتق قرون متوسطه دن چيقدق ؛ فقط هنوز « رهناسان »
دورینه کله مدک . بزه پر آزد ها جسارت ، بر آزد ها
زیاده فکر تعقيب لازم ایدی . مادام که مبعوثان اصولی
قانونلرک مذاکره سنی تعویق ایدیور ، احوالده ، فرصتدن
بالاستفاده میدانه تام بر (له ژیسلاسیون) قویملی ایدک .

تصرف املاک قانونی نه درجه به قدر قوانین منقولہ
مدنیہ مزى تعديل ایدیور ؟ بوراسنی بيلمديکم ایچون
مطالعائمی ایلری به کتورمیه جکم . اگر بوقانون مجله احکام
عدلیه نك تحدیدی ، احترازی قیود وشروطنی تعديل

ایدیورسه ، نه اعلا ، یوقسه ، اصلاحات ناتمام اولمش اولور .
اگر حقوق مدنیہ نك او کهنه احکامی ابقا ایدلش
ایسه اسکی طاس ، اسکی حامدر . فکر عاجزانه بجه ، شو
یسقولوزیق دقیقه ده ، هر نوع قانون یوروتیلور . بو
فرصتدن استفاده ایتمک لازمدر . بویله زمان بردها امله کچمز .
بو جهتلری دفتر خاقانی ناظری استاد محترم محمود
اسعد افندی حضرتلرینک فطرکاه امعانلرینه عاجزانه عرض
ایدرم . بر آزدها غیرت کوسترسونلر . فقط بيلم غير تسرک
کندیلر ندمی ، یوقسه مجلس وکلاده می ؟ هر حالده کرک
استادی ، کرک هیئت وکلایی — ناقص اولمقله برابر — بو
قانونلری چیقاردقلرندن طولانی تبریک ایتدکن صکره
بر آزده مؤاخذه ایدلم .

مسموعاته نظراً بعض لایحه لر مجلس وکلاده صابلا نوب
قالیورمش . هیئت ایچنده بر ایکی ذات بر طاقم لویایحه
ایلشمش . ظن ایدرم که بوزوات محترمه محافظه کارقلری
ایله بوسلسله نظامانی ناتمام بر اقیورلر . املاک قانونلری
بر « کل واحد » تشکیل ایتملیدر . غرب اصوللرینک بر
قسمی قبول ، دیگرینی قبولده تردد بی معنادر . ازان جمله
بالاشترک تصرف اولنان اراضی میریه وموقوفه ایله مسقات
ومستغلات وقفیه نك تقسیمه دائر اولان قانون لایحه می

هیئت وکلاده شایه اوطور مشدر . دیه بیلیرم که بوقانون بزه
بك بیوك برخدمت ایفا ایده بیلیر . املاك آنجیق بوصور تده
تصرف اولنور . بین الشرکا منازعات و اختلافات بویله جه
مرتفع اولور . بوقاعده لر ذاتاً دنیانك هر یرنده قبول
ایدلشد .

اليوم ، بین الشرکا ، اداره سزلکدن ، املاك خراب
اولبور ؟ تصرف اولونه میور ، تعمیرلری مشکلشور ؟
الی آخره . حالبوکه بولایحه موجبنجه رضایه باقلمق سزین
مال مشترک صاتیلیر و بدلی تقسیم اولنور سه ایش
قولایلشدیرلش اولور .

عجبا بولایحه صرف ملکه نهدن تعلق ایتمیور ؟ بوجهی
آکلايه مدق . مرجع محترمك نظر ابتصارینی جلب ایدرز .
لایحه نك ، بیوك بر سهولتی موجب اوله جفنی کوسترمك
ایچون برقاج فقره سنی نقل ایدلم :

« سکزنجی ماده — بالاشترک تصرف اولنان اراضی
ایله مسقات و مستغلاتك قابل قسمت اولمدینی بیانیله
حصه لرینك دیگر شریک لر جانبندن آنسی ویا فراغتك
اجراسی شریک لر دن بعضیسی طرفندن طلب اولوندقده
دفتر خاقانی مأموری طرفندن اول امرده دردنجی ماده
موجبنجه اول محل کشف و تدقیق اولنور . قابل قسمت

اولمادینی آکلاشیلور ایسه محلی مجلس اداره سنجه مجموعنه
نسبتله اول حصه نك اول وقتده کی بدل متلی ارباب وقوفه
تقدیر ایتدیریلور و بدل مقدریله حصه مذکور هینی تفرغه
طالب اولوب اولمادق لرینی اون بش کون ظرفنده بیان
ایتملری دیگر شرکایه ویا ولی و وصیلرینه تبلیغ اولنور طالب
اولانلرک عهده لرینه متساویاً معامله فراغیه اجرا ایدیلور
ایچلرندن بری صاتیله جق حصه حقنده معامله متساویه
اجراسنه موافقت ایتمه رك زیاده بدل ویردیکی حالده اول حصه
یاککز شریک لر بیتنده بالمزایده هانکیستك عهده سنده تقرر
ایدرسه آکا فراغ ایتدیریلور . »

« طقوزنجی ماده — صاتیلمق ایستیلن حصه دیگر
شرکا طرفندن مدت معینه ظرفنده تفرغ اولونمادینی ومدعی
اولان شریک صاتمق خصوصنده اصرار ایلدیکی ویا بدل
مثل مقدره راضی اولمادینی تقدیرده اول محلك تمامی تأمینات
ارائه اولنان اموال غیر منقوله حقنده کی قانون احکامنه
توفیقاً بالمزایده طالبنه احاله و بدلی شریک لر بیتنده حصه لرینه
کوره تقسیم اولنور بویوله صاتیلان محللر عندالایجاب
دفتر خاقانی مأمورلری جانبندن تنظیم اولونه جق مذکره لر
اوزرینه بالتخلیه مفروغ لهره تسلیم ایدیلور . »

« اونجی ماده — اول محلك هیئت مجموعهنه طالب

ظهور ایتدیکی ویا بدل حد لایقنی بولادیقی تقدیرده یالکنز شرکا بیننده مزایده ایدیلور. بودخی ممکن اولمدینی صورتده حصه سنی فراغ ایتک ایستیان کیمسه خارجدن طالب بولور ایسه آنک نامنه فراغ ایده بیلور و بو صورتده بدل مثل ایله تفرغه طالب اولیان شرکانک حق رجحانی ساقط اولور بو وجهله معامله اجراسی ده ممکن اوله مدینی حالده مناسب برمدت مرورندن (?) صکره مزایده نک تجدیدی جاژدر .

«اون برنجی ماده — مواد سابقه موجبنجه رضاء تقسیم ویا بلمزایده احاله معاملاتنک اکلندن صکره فسخ والغابی حقننده شرکا ویا ولی و وصیلری طرفدن اقامه ایدیله جک دعوالر کرک محاکم شرعیه و کرک نظامیه ده استماع اولونماز . الخ .»

شو برقاج ماده اثبات ایدرکه بوقانون کوئل ، عملی ، فائده لی و غیر مضر در . احوالده ، عیجا ، هیئت وکلانک ایچنده کی اقلیت نهدن بونی بر ساعت اول عرض ایله اراده سنی استحصال ایتیمور ؟

بونک کبی دیگر برقاج قانون حالا مجلس وکلاده ایش . اکر هیئت حاضره ارکانی وظیفه انقلابکاریلرنده ثبات ایتک ایستیمور لرسه بر آزدها زیاده فعالیت کوسترسونلر . بر

سلسله نظاماتک بر ایکیسینی چیقارماق بر خانه نک بتون قاتلرنی یایدقدن صکره چاتیسینی یا عیماغه بکزمه . ایشته شیعه تعقیب نقصانی — که بزم الک اساسی نواقصمزدن بریدر — بوراده ده کوریلور . اشخاص حکیمه نک املاک تصرفه عائد اولان قانونی ، بزه ، عاجزانه ، بر آرز نقصان بولیورز . بو قانون شهر داخلنده تصرف املاک مساع و بر بور ، خارجنده دکل . بو ، فن اقتصاد و فن مالیده چوقدن حل اولونمش بر مسئله در . حتی اوقدر عادی بر مسئله در که بونک اوزرینه ، بوراده اصراری ، قاتلر مزه قازشی بر آرز صایفیسزلق تلقی ایدرز .

براملاک قانونی تام اولمی ، برمدت صکره تعدیل کور . مکدن مهمما ممکن وارسته بولونمیلدر . اکر صاغ قالیرایسه ک ، یارین ، اوبرکون ، بوا حکامه بر آرز دها زیاده وسعت ویرمک مجبوریتنی حس ایده جکمز .

کذلک بوشرکتلرک اسهامی نامه محرر و حامللری عثمانلی اولمی ایش . بوا امر قانونیدن یک قولایقله قاجیلور . اجانب ، بر عثمانلی آنونیم (صرافلق) شرکتی عقد ایدرلر . صکره بو شرکت املاک بانکهنک نامه محرر بتون اسهامنی ساتون آلیر . بوقیود احترازیه بوشدر ، واهیدر ، نمره سزدر . حتی ... کولنجدر .

نه کم سفائن ایچون ده بوقید احترازی تجارت بحریه
قانوننامه های یوننده مندرجدر عجب بونک فائده سی اولمشمیدر؟
چکن سنیه قدر بر کورجی واپور شرکتی واردی. بوشرکت
منسوب سفائن عثمانی بایراغی کشیده ایدرلردی. بتون
واپورلر تبعه عثمانیه دن (شمدی افلاس ایدن) مدلی باقیه.
سه عائد بولنیوردی. حالبوکه بوباقیه نك بر مهم قسم حصه
سندانتك متصرفی یونان تبعه سندن و غلظه صرافلرندن
معروف برذاتدر. دها بونک کی برچوق مثاللر ارايه ایدم
بیلیر. بوقیود قانونیه مواضعیه پك مساعدر. مواضع
دن ده هر درلو تذویر چقیه بیلیر. دولت ایسه، هرايشده،
مواضعیه میدان ویرمیه جك تداییده بولونماید.

مادامکه افراد اجنبیه علی العاده پروتوقول اقتضاسنجه
اموال غیر منقولیه تصرف ایده بیلیورلر، نهدن آنلرک
هیئت مجموعه سندن متشکل اولان اشخاص حکمیه، ویا،
ایشی دها زیاده قصر ایدم، تابعیت عثمانیه نی حاز اولوبده
حصه دارلری ایچنده عثمانی اولمیان اشخاص حکمیه املاک
تصرف ایده مسونلر؟

چکن کون اولن آمریقایی پیهریون مورغن هر حالده
قره دی لیونه باقیه سندن دها و نکیندی. بزم قانونمزموجنبجه
بوآدم بورایه کسه بتون ملکی صاتون آله بیلیر ویا ارتهان

ایدر. حالبوکه، مثلاً، برملیون فرائق سرمایه لی بر عثمانی
شرکتی، حصه دارلری آده سنده بر بابانچی. اولورسه، بو
معامله لرده بولونه ماز. اگر، بودوره استحاله ده، دولتمز
اجانبك حلول و نفوذندن قورقیور ویا بونلرک قریه لر خلقك
صفوت درونندن استفاده ایله ملکتمزده اویغونسز احواله،
بحرانلره میدان ویره جکنه ذاهب اولورسه بونک بشقه
چاره سی وارد. فقط بونظریه ویا اندیشه ایشلری کری
براقاملیدر. کویلمز، چفتلکلمز جدا اعتباره محتاجدر.
قره دیسز بوایشلر دولتمز، ملک اداره ایدلر، ملت آج
قالیر. اگر حکومت حقیقه بواندیشه ده ایسه املاک باقیه سی
وظیفه سی کندیمی بایسون. یاخود برچاره قانونی بولورسه،
اسپانیاده اولدینی کی، قره دی فونسیه ایشی انحصار آلتیه آسون.
فکر بجه زراعت باقیه سی جدا مستعد اصلاحدر. بر
آز فداکارلق ایله بو مؤسسه مالیه کوزل برحاله افراغ
اولونه بیلیر. بوباقیه اقراض ایشدیکی پاره نك مقداری
تجدید ایتسه، قراده ده، شهر داخلنده ده ایش کورسه
ومعاملاتنده اك منتظم باقیه لرك اصوللری اختیار ایتسه
ایسته دیکی قدر پاره بولور. باقیه نك غایه اعلی پاره قزاقندن
زیاده زراعه تأمین منفعت اولدیفندن ظن ایدرم که ملتجه
بوندن عظیم استفاده لر ایدرز.

قوانینك اصلاحی ایله برابر یو یوزده اولیای لوموز
طرفدن تأمل ایدیلرسه فنا اولماز ظن ایدوم .

استطراذاً شوراسنی ده سوبیلیم که مملکت مزده هرشی
ید اجانبه کجیور ؛ اگر زراعت باقمه سی کبی حقیقه ملی بر
مؤسسه مزی ایلیتیرایسه ک بوندن بشقه فائده لرده حاصل
اولور . برچوق اولاد وطن منتظم ایشه آلیشیر . ایشدن
لذت آلیر . اوروبائی سی وعمل نه در ؟ بونلر آکلاشیلیر .

بوامیه نك ساحه حصوله جیقمسی ایچون يك او قدر
چالشمه به احتیاج یوقدر . قارشیمزده عظیم مخالفلرده موانع
ومشکلات ایقاع ایتمه جکلر در . بلغارستان حکومتی ، اوان
تشکلنده ، (هیچ شبهه سز استقراض پاره سیله) بر ملی
بانقه وجوده کتیرمشدی . بو مؤسسه بوکون يك منتظم بر
حال آلمشدر . جدآده هم اهالی بی اقتصاداً یتشدیرمش ،
هم ده حکومت عظیم فائده سی طوقونمشدر . بز ، قرق سه
اول اوشاقلر مز اولان قابا بلغارلر قدرده می بجر کسز ؟ نه
طوریورز ؟ آله مهم ، ملی ، حتی تاریخی بر مؤسسه وار .
آنی جزئی اصلاح ایدرسه ک ، درت بش سنده ، بر قوه
مالیه ایدنمش اولورز .

هله چوق شکر قانون موقت ایله کندکلر الفا اولونیور .

بو غریب وعجیب اصول قرون وسطایه قرط مجلوبیتمز
نتیجه سی هر نصله محافظه اولونیوردی . کدک ، جدآ ،
تصرفی اشکال ایتمکده ایدی . اسکی عصر لره مخصوص بر
اصول ، هیچ شبهه سز ، بوزمانده تطبیق اولونه مازدی .
فقط ، برچوق خصوصاً نده اولدینی کبی ، اعصار قدیمه نك
کولکسی بزی تعذب ایدیور . بوسورونیلرک مرافع
اولمی تجدد پرورانی کرچکدن ممنون ایدر .

انتقالات ده ، قانون موقت سایه سنده ، توسیع ایدلمشدر .
هر حالده بویکی اصول عدالته ، حقه ، احتیاجات حاضره به
دها موافقدر .

صرف ملکر ایچون ده - بعض خفیف موافقه رغماً -
بوا حکام موقته دستور العمل اولسه ایدی ممنونیتمز دوبالا
اولوردی . بونکله برابر حد انتقالک توسیعی تکاملده بر
قدمه اولیق اوزره تلقی ایدرز .

توسیع انتقال خرجنک آلتش سنده مقسطاً آلتشی
حقده وضع اولنان اصول عالیجنابانه ، احرارانه در . بوندن
هم متصرفلر ، هم ده وقف استفاده ایده جکلر . کوریلیریورکه
حق تصرف بو موقت قانونلر ایله ، بزده ، بر آز دها
توضیح ایدیور .

ادوار قدیمه، تصرف، تعبیر من معذور کورولسون،
دومانلرایله مستورایدی. فرد، هنوز عائله، قلات، جهلی
وبونک کبی کومهلردن چیقهمامش، اجتماعیات اعتباریله
تملك، تصرف مدلوللری پك اوقدر آكلاشیله مامشدی.
کیت کیده بر تکامل حاصل اولدی. فرد قلاتدن بر درجهیه
قدر آیرلدی. حوائج اقتصادی و سوانق مالیه اصول ملکیتی
تقدیر و تنبیت ایتدی. بو اصول حال حاضر اجتماعی
واقتصادینک مولدیر. آنجق بوسایهده اوروپانک ثروتی
میدانه کلشدر. بویه اولسه ایدی الیوم بومرتبه تقدیر
ایتدیکمز مبنای عظیم مدنیت وجود بولمازدی. بلکه بوندن
سکره ملکیت اصولی ده زائل اوله جقدر. احتمالدر که
سرمایه نك ده موداسی کچه چك، آلات وسی و عمل، مال
مقوم اولقدن چیقوج دها منطقی بر اصول اجتماعی میدان
آله جقدر. فقط اوروپا بیله — که بزدن بش عصر ایلریده در —
هنوز بوحاله کلامشدر. سوسیالیزم آنجق استقبالده قوت
وقدرتی آینه آله جقدر.

بز مع التأسف هنوز اوروپانک «ملکیت» دورنده بیله
دکتر. انتشار ایدن بو برایکی موقت قانون و وضعه چالیشیلان
قداسترو اصوللری ایله بز آنجق ملکیت عصرینه کله جکمز.

ایشته بو اعتبار ایله قوانین مذکورینی پك ناقص اولقله
برابر تکامله طوغری آتیش حقیقی بر خطوه تلقی و بوکا
چالیشانلری تبریک ایدرم بآن شرط که یابدقلری ایشی
یاریده بر اقسونلر و قانون لایحه لری مجلس وکلادن خزینه
اوراقه کیتسون!

ثانیاً — امنیت عمومی خله معروض اولمکی و عصبان ، آسایشز لکک تمادیمی کی .

ثالثاً — بونلرله برابر بر ضرورت مبرمه ، اولمی ؛ یعنی ارباب حل و عقد جداً قانع اولمی که اوقانون موقت اولمدن بوقته و فساد اورتدن قالقمیه حق .

رابعاً — قانون وضعی ایچون مجلسی دعوت ایتمکه امکان مساعد اولماملی .

قانونی بر نقطه نظر دن باقه حق اولور ایسه ک — قوانین موقتة مالیه مستثنا اولمی اوزره — تدوین ایدیلن قوانین موقتة جدیده قانون اساسینک بو ماده سنه تماماً مغایردر . دولتک مخاطره ده اولدیغنی و یا امنیت عمومی نک خله معروض بولدیغنی کیم تقدیر ایده جک ؛ قانون اساسی بو جهتی مسکوت کیور . فقط واضع قانونک مقصدی عیاندر ، شبهه سز ، تهلکینی تقدیر ایده جک هیئت وکلادر . فقط بوماده مطلقدر . هیئت ارکانی « مانی دولایه رسه کوسیون » خسته لغنه طویلو بده هر شیئده تهلکه کورور لر سه ...

ظن عاجزانه بجه بو ۳۶ منجی ماده ده عجلیه کلن قانون اساسی ماده لرندن در .

بوکون ، هیئت ، مثلاً اوزان و اکیالک تبدیلی کی اصلا بر ماهیت استعجال کارانه سی اولمیان برایش ایچون بر قانون

قوانین موقته

اول باول قانون اساسینک معدل اوتوز آلتیجی ماده سی اوقویلم :

« مجلس عمومی منعقد اولمدیغنی زمانلرده دولتی بر مخاطره دن و یا خود امنیت عمومی نی خلل دن وقایه ایچون بر ضرورت مبرمه ظهور ایتدیکی و بو بایده وضعنه لزوم کورینه جک قانونک مذاکره سی ایچون مجلسک جلب وجهنه وقت مساعد اولمدیغنی حالده قانون اساسی احکامنه مغایر اولماق اوزره هیئت وکلا طرفندن ویریلان قرارلر هیئت مبعوثانک اجتماعیلر ویریه جک قراره قدر با اراده سنیه موقتاً قانون حکم وقوتنده اولوب ایلک اجتماعده هیئت مبعوثانه تودیع ایدلک لازمدر . »

دیملک اولبورکه بر قانون موقت یاییله بیلمک ایچون بر قاج شرط اساسی و قانونی واردر . ازان جمله :

اولا — دولت بر مخاطره ده اولمی ؛ بوده داخلا اختلال ، خارجاً حرب ایله تفسیر اولونه بیایر .

یا پسہ عیجا هانکی مدعی* عمومی بوکا قارشی رفع آواز
شکایت ایدہ جک ؟

زده هنوز مسئولیت وکلا قانونی یاییلمامشدر . بناءً
علیه نظار ، بر جوق خصوصده ، هم وظیفہ لرینی ییلمیورلر ،
همده ، بعضاً بو وظیفہ نی تجاوز ایدیورلر . آنک ایچون
حوائج قانونیه من صرمندده ، کمال اهمیتله ، مسئولیت وکلا
قانونی ده ذکر ایدہ بیلیرز . بر مسئولیت قانونی لایحه سی
حسین حلمی پاشا حضرت تریسک ایلک صدارت لرندہ تنظیم
ایدلمشدی . اوزمان سر زده ظهور اولان وقعه مؤسسه بو
قانونی اونوتدردی . بیلیم که نهدن حسین حلمی پاشا
حضرت لری ایکنجی دفعه صدارت لرندہ بو قانون لایحه سی
اجیا ایتدیلر . هر حالده ، اول باول ، مسئولیتی تعیین
وتقرر ووظائفی تفریق ایچون محمود شوکت پاشا حضرت لری
قائمه سنک بولایحه نی تدقیق ایتلری لازمدر . قوانین موقه
آرسمندده وارسون برده بویله مهم قانون چیقسون .
صده کلم :

کدکارک الغاسنه دأر اولان قانون ایلہ توسیع انتقال
خرجنک دفعهً آلمیوب آلمش سنده جسته جسته آله جنه
دأر قانون عیجا ۳۶ نجی ماده نک دریش ایتدیکی قوانین
مستعجله دئمیدر ؟ ظن ایدرم که قرون وسطادن بری مستقر

اولان کدکار دها برسه برلی برلرندہ قالسه لر ایدی ویا خود
توسیع انتقالی آرزو ایدنلر برسنه دها بکلسه لر ویا خارجی
دفعه ویرسه لر دی بوندن بر محاربه عظیمه ویا باختلال
چیقمازدی ..

یاخود بیوک بر مجلد تشکیل ایدہ بیلہ جک درجه ده
چوق اولان وتطبیق اولونه میان قوانین بلدیہ مجلسک
انقادینه قدر قارتون ایچنده بکلسه ایدی بوندن دولت
وملت ایچون برتهلکه عظمای ظهور ایتزدی ..
زده قوانین موقه ظرفداری اولانلرک سوزلرینی
دیکایلم :

کوردک که مجلس مبعوثان هیچ برشی* یایمیور . هیچ
برشی* چیقارده میور . غوغا ، کوزولتی ، مشائمه ، حتی
مضاربه دوره تشریعی نی اشغال ایدیور . ذاتاً وکلای
ملت بوشیلردن برشی* آکلا بیه میور . مناقشه لر اصلاً
نهایت بولیور . او حالده ایچون قوانین موقه اصوله
مراجعت اولونمسون ؟

برده عیجا قانون یایمه مده تهلکه ضرر یوقی ؟ بلکه
بلدیہ لر دأر اولان قانون موقت یاییلمسه ایدی اهالی*
بلده قیام وعصیان ایدردی
اقتح وکلادن برسک آغزندن ایشتم : بزاجتهاد .

منزجه حرک ایدرز ، معترضلر بو آدملر قانونسز حرکت ایتدیکز دیرلر؛ ایشمزی قانونه ، کتابه اویدیرمق ایچون موقت قانون یابارز ، اوده اولماز دیه اعتراض ایدرلر .. تهلهکه ویا لزومی تقدیر ایدمک وکلادر . مادامکه هیئت وکلا مسئولیتی اوزرینه آلهرق بر قانون موقت چیقاریور ، دیمک اولیورکه یاییلان معامله طوغریدر .

ایکی نوع مطالعه آره سنده بز حقیقی آرایم :

مقاله مزک بدایتنده سرد ایتدیکمز مطالعات قانونیه هیچ بر صورتده اعتراض ایدیه من . قانونده عبارده وروح ومعنی معتبردر . قواعد کلیه بومرکزدهدر . بناء علیه ، بواعتبار ایله ، قوانین موقت قانون اساسیه مغایردر . فقط قانون اساسینکده طوغری اولسی لازم گلزیا . قانون اساسینک فوقنده منفعت ملیه ، مصالحت عامه قضیه سی وارددر . فی الواقع مجلسده پک زیاده مالایینی ایله اوغراشیلیور . مبعوثلرک بر چوغنی ایشدن برشی آکلامیور . تجربه ثابت اولدی که بواصول تشریعه ایله ایش کورمک محالدر .

(استطراداً شوراسنی سویلیئم که ۳۶ نجی ماده بی قبول ایتدیرن فرقه اتحاد و ترقی فرقه سیدر . بالاخره بومادهیه مغایر اولهرق قوانین موقت چیقاران وماده بی پک طار کورن

ینه عینی فرقه حکومتیدر . اوحالده اتحاد و ترقی پروغرامی نظریه وقاعده اعتباریه بدرجهیه قدر تعدیل و اصلاحه محتاجدر . جمعیت بوتجربیدن بالاستفاده خط حرکتی دوزلتملی ، قانون اساسیه ده تجربه کار بر کوزله باقلی در .)

بناء علیه - استحساناً - بز قوانین موقت نشر واعلاقی جائز کورویورز . فقط بوجوازمن مختلف قیود وشروطه تابعدر .

قوانین موقتیه جائز کورمکده بز؛ چونکه ، هر نسله بوجغیر آچلمشدر . قواعد کلیه فقهیه دن اولدینی اوزره بدایه جائز اولیان شی نهایه جائز اوله بیلیر .

فقط هیچ اولمازسه بوقوانین موقتہ جدآ نافع قوانین اولمیدر . صد هزار تأسف ! غیر نافع قوانین موقتده کوریورز . کذلک بونلرک ایچنده دوشونلماش ، هنوز خام ، تشکیلاته تعلق ایدوبده ایجه تامل اولونلماش ، آبوبق صابوق نظاماتده وار . مثال : شهر امانتک چیقاردینی قانونلر !

بونلر و دهها بویکیلری علی العجله قوطارلشدر . بعض فقرات نظامیه ایله دولتک اصول وقاعده سی ، عنعنه سی تبدیلی ایدیلیور . حالبوکه - معترأ ادعا ایدرم -

بونلر جدی و علمی بر تدقیقه بیله تابع اولمدهن اعلان ایدلشدور . بر قانون غزته ستونی کبی علی العجله یازماز . عجولانه نشر اولونش بر قانون معاملاتی مختل ایدر . ننه کیم بعض قوانین اطراد اموره خلل ایراث ایتشدور .

کذلک قلم اعتباریله ده موقت قانونلر یک دوشو کدر . قوانین موقته نك بر جوخی شورای دولتن بیله یکجما مشدر . واقعا شورای دولتک برایش چیقارمه جی ده اعتراضاً در میان اولنیور سده ، بزده ، جواباً دیرز که مادام که هیئت حاضره دولت بر انقلاب اداری یامق خواهشی کوستریور ، نیچون کهنه شورای دولتی هیچ اولمازسه کوزل ، تدقیقی لایحه قلمه آله جق بر حاله افراغ ایتیور ؟

قانون ، افسرده سحر سرخیله ، قلم او طه لر نده ویا درت بش کشیلک قومیسونلر ده تنظیم و ترتیب ایدلر ؛ آنک « فابریقه » سی ، الحق ، شورای دولته در مادام که هیئت وکلا اوزر لر بنه عظیم بر مسئولیت آلوب قوانین مستعجله چیقارییورلر ؛ هیچ اولمازسه آنلری هیأت استشاریه ده باید برسونلر ویا اوراده تدقیق ایتدیرسونلر . بو صورتله مملکته و تاریخیه قارشی آلدقلری مسئولیتلر بلکه بر درجه یه قدر تحفف ایدر . بر قاج آیدن بری بر کوفه موقت قانون

چیقدی . بونلری فن حقوق نقطه نظرندن تنقید و مؤاخذه وظیفه من ایدی . فقط قایلیم ؟ او قدر چاپراشیق مسائل قارشیننده بولنه جفر که نقطه نظر منی کوسترمک و دوشوک ماده لری ارا نه ایتک ایچون بر طون یازی یازمق لازم کله جک .

مادام که بو چیغیر آجیلدی ، حکومتدن خالصانه رجا ایدرز : اولامهما ممکن لسان حقوقیه دهاموافق و قواعد حقوقیه واجتماعیه دهامطابق بر قلم ایله قانون یاییلسون ویا زلسون و قانونلری اربابی قلمه آلسون . امور طیهیه عائد نظاماتی شورای عسکری ، عدلیه ویا بلدییه دأر اولان قوانینی طب فاکولته سی تسوید ایتسون . ثانیاً فرصت حاضرده دن استفاده ایدرک هیچ اولمازسه میدانم تام و مکمل بر « لئز سلاسیون » کتیرلسون . چونکه بر دولته بر قانونک بولونمی و دیگرینک فقدانای ایشلری مختل ایدر .

بر آرز فکر انتظام ایله ظن ایدرم که حکومت بوارائه ایندیکم غایه یه واصل اوله بیلیر .

هامش — ۶۵ نومرولی « اجتهاد » ده مصطفی عاصم افندی حضرت تلمینک مجله مسئله سنه دأر اولان واقفانه مقالهلرینی کمال ممنونیت ایله او قودم . مجله یه دأر اولان مطالعات و مؤاخذاتک بر مجله معلمی و خصوصیه علمادان

بر ذات طرفندن قبولی بجه مدار افتخاردرد . افندی
حضرتلری بندن دها ایلری به کیدوب مجله احتیاججری
تطمین ایدم جک احکامی محتوی دکلدر بیوریورلر .
ومقاله ده اجتہاد واقتباس احکام خصوصنده هیچ بر قید
و شرط ایله باغلی اولماملی ، بزه لازم اولان احکامی زرده
بولورساق اورادن آلمالی دیورلر که رأیله بینه تماماً و قطعاً
اشترک ایدرز . بز صاریقسلر بویله دوشونور ، بویله
اجتہاد ایدیور ، اسلامی و دولت و ملت بویله قورتارمق
ایستیوردق . علماده ، بوعصرده ، علمای قدیمه اسلامی به
یاقدیشه جق درجه ده حریت فکریه ایله دوشونورلر
ومطالعهلر مزه اشترک ایدرلر سه - امین اولیکز - عالم
افکارده ، اجتماعیات و سیاسیانده یایه بیله جکمز انقلاب
حقیقی بی بر ساعت اول و بلاموانع حیز حصوله چیقارده بیلیرز .
علمای یکی فکر لیلر معارض اولماملی و یکی فکر لیلرده اساسات
اسلامیه بی ای بیله رک صاریقلیلری بر رقیب موقعنده دکل ،
مظاهر و معاون وضعیتنده کورمیلیدرلر . انقسام و تفرقه
اسلامیتی تباه ایدیور . بناءً علیه هر نوع اهل اسلام
بر آتی رفاهیتک حلولی ایچون دست بدست وفاق اوله رق
چالشمیلیدر . فکر وعقیده بجه بو کون الک قوتلی مسلمان ،
اوچوز ملیون خلقی غریبلر قدر قوتلی ، زنکین ومعلوماتلی

یایه بیلمک ایچون اجتہادات جدیدده بولوناندرد . بالعکس
اسلامیتک الک زیاده بدخواهلی اهل صلیب دکل ، عنفات
مضره نک محافظه سنده اصرار ایدن قیسه فکر لیلر در .
بجه الک بیوک دینسلر خرافات پرست سوخته لر ایچنده
آرائیلیدر . له الحمد علمای حقیقه امداده یتیشیور و حقیقه
دینسلر اولان سوخته لر کوندن کونه آزالیور . بو اعتبار
ایله مصطفی عاصم افندی حضرتلرینک مقاله لرینی شایان
توقیر و کندیمی ده ، بو حرکتیه بادی اولدیغی سدن طولانی
مستحق تبریک بولورم .

ایچه بیلملی بزرگه ، بوکون ، مسلمانلر بر اجتهاد خطا-
سندن ، بر حقیقت بالغه شرعیه نی آکلایه مدقلرندن انقراض
ایدیورلر . علمسا بو حقیقی کوزلجه تفهیم وبالا آخره عالم
اسلامه تفهیم مجبوریتده درلر .

اشارت ایتدیگمز حقیقت شودر :

احکام ، زمین وزمان ایله هر وقت ، بلکه هر دقیقه
تبدیل ایدر . دنیاده ، تاریخده بر حکم حقوقیک مستقر
اوله رق قالدینی کورولامشدر . صولون ، لیکورغوس ،
زولین ، روما ، مانو ، کلیسائک (قانون) ی ، خلاصه
بالجمله قوانین تبدیل وتغیر ایتش ، اسکیمش ، بیکلری
یایلمشدر . قانون احتیاجی تنظیم ایچون تدوین ایدیلور
یوقسه احتیاجات اسکی قوانینه توفیق ایدلر .

ایشته بز عجزه اهل اسلام جاذبه ودافعه قانونی قدر
متین ، قوانین فن حساب قدر رصین اولان بو قانون
تبدیلی آکلایه مامشدر .

دنیاده هر قاعده حکمی دکیشر . بونک بر مستثنای
واردر . اوده (لاینکر تغیر الاحکام بتغیرالازمان) قاعده
اسلامیه سیدر .

عقلاً ، نقلاً ، خلاصه فصل دوشونه جک اولورسه ق

لاینکر تغیر الاحکام بتغیرالازمان

— خانه —

« حوائج قانونیه مز » عنواتی ویردیگمز سلسله نی
بومقاله ایله بیئیریورز . واقعا ، الی نهایت ، سلسله نی
اوزاتمی ممکن ایدی . بلدی ، ضابطه ، نفوس ، الی آخره ،
قانونلرندن بحث ایده بیلیردک . فقط مقصد مز تفصیل اولیوب
حوائج قانونیه مسئله سنی ساده جه موضوع بحث ایتک
اولدیقدن بوقدرله اکتفا ومعرض خاتمه ده (لاینکر تغیر-
الاحکام بتغیرالازمان) قاعده شرعیه سی . یکی بر طرزده -
تفسیره مجاسرت ایدبورز .

مسئله نی آجیقجه موضوع مناقشه ایدلم . علمای
کرامتک سوزلرمزه جدا حواله سمع اعتبار ایتلری نی
استرحام ایدرز . چونکه بوکون علمامن شریعت اسلامیه نی
وبناء علیه ملت اسلامیه نی حیانتله مکلف ومأموردلر .
طرفلرندن وقوع بولان ویا بوله جق اولان بر مسامحه ،
برباطل اجتهاد اوچیوز ملیون مسلمانی پریشان ایدر .

کورورزکه انسانلر ، ملئلر کبی قوانین و اجتهاداتده
اختیارلار، اسکیر ، نهایت اولور ، کیدر ...
بشریت اولر ، چونکه ، هر آن احکام و قوانینی
تبدیل ایدر .

مسلمانلرده ادوار استبداددن قلله برعادت وار :
قوانین شرعییه قیامته قدر کیده جک ، احوال بشری
تنظیم ایده جک ظن ایدرز . فقط هانکی قوانین شرعیه ؟
لاینکر ... کبی قواعد کلیه . یوقسه تطبیقات دکل ! ایشه
بوزهول ، بوخطای اجتهادی مسلمانلغی باطیریور .

ایهاالعلماء ! سزه خطاب ایدرم . شارع اعظم اسلامی
تدوین ابتدکی وقت بوندن مقصدی ، لاشک ، نوع
بشرک سعادت حالیه ومستقبله سی ایدی . حالبوکه کوریو-
رزکه بوعصرده اسلام مسعود اوله جفته بدبختدر . دیمک
اولیورکه شارع اعظمک مقصدی حاصل اوله میور . فکر بحجه
اسلام فصل مرفه وبختیار اولورسه ، هانکی قوانینک
تطبیقی ایله تعالی وتکامل ایدرسه ، اوقوانین ایشه اصل
قوانین اسلامیه در . یوقسه اون عصر اول ائمه اربعه نك
استخراج ابتدکی والحق کندی زمانلرنده سعادت اسلام
مییه بی کافل اولان احکام ، بوکون ، بزه لازم اولان فقه
اسلام دکلدز .

اسلامک بیوک برماهیتی واردر . ای محترم خواجهلر ،
بونى آکلا بیکز . حضرت محمد مصطفی ادیان سالفه
اوزرینه بنای اسلامی قوردینی وقت بوندن مقصدی
هر زمانده ، هر مکانده تطبیق اولونه بیله جک برقانون وضعی
ایدی . آنک ایچون اساس اسلامه حدسز ، حسابسز
سهولتلر وضع ایتشدز . ایلک اعظم اسلامده بو حقیقت
نبویه بی ایجه آکلادقلرندن ، اسلامینک اوان انتشارنده ،
یکی اجتهادلرده بولونمشلر ، یپیکی قاعدهلر تدوین ایتشلر ،
حتی نصوص قاطعه به قارشى بیله احکام وضع ایتشدز .
مصلحت عامه ، اسلامک منفعتی ده ، هیچ شبهه سز ،
بومرکزده در . ایشه ، ای علمای کرام ، سزک آره کزده
برحزب محافظه کار بو حکمت بالغه بی آکلامیور . اسلام
واسلامیت بونک ایچون اوروپا وعالم نصرانیتک مواجهه-
سندده مقهور اولیور . اگر حال حاضرده ثبات وعساد
ایدرسه ک ، امین اولیکز ، ای محترم علما ، برقاج سنه
ایچنده اسکى مجتهدای تطبیق ایده جک یر بوله مازسکز .
اعدا مملکتتمزی آلیور . محو اولورز . بو آغیر اویقودن
اویانهلم . اسلامی ده ائی آکلا یهلم . اصوللر منی تجدید
ایدملم .

بزه ، اساسات اسلامیه دن مستنبط اولوق اوزره ،

یکی بر فقه لازم اولدیغی مختلف اثرلر مده ، خصوصیه
 « اتحاد اسلام » ده عرض و عمیق شرح ایندم . بکن کون ،
 علمای حقیقه اسلامیه دن بر ذات عالی ایله کوروشیوردم .
 بو ذات - که سینوب مبعوث سابق و صره امین لاحق حسن
 فهمی افندی حضرت تریزدر - ده ایلری به کیدرک عقائد
 حاضره نك بیله يك اسکی اولدیغندن بحث ایتدی . و کمال
 وقوف ایله دیدی که ، اسکی زمانلرده ، فرق ضاله ، معتزله
 واردی . بو عقائد آنلره قارشی اولق اوزره تدوین
 و ترتیب ایدلمشدر . دقت ایدیلیرسه کوریلورکه آله متداول
 عقائد رساله لری هپ معتزله نك افکار و مسروداتی رد
 ایدر . آرتق معتزله قلامشدر . بناءً علیه آنلره قارشی
 حرب ایتمک زاندر .

فی الواقع افندی حضرت تریز نك یردن کوکه قدر حق
 وارددر . بو کون علمامزك بیک سنه نك فرق ضاله نك ردی
 ایله اوغراشمه لری ، مثلاً ، حکومت عثمانیه نك ، حالا قرمان
 اوغلریله حرب ایتسنه بکزه ز . بزه ، بو کونکی شبهات
 وجدانیسه نی دفع ایچون یکی بر مجله عقائد لازمدر ؛
 یوقسه اسملریخ اونی تدیغمز کار قدیم فرق ضاله نی تنکیل
 ایچون دکل ...

الحاله هذه فرق ضاله دن اثر قلامشدر . تثلیث ایله
 اوغراشان ده یوقدر . سقولا سنیق دینلن مزبله افکار دن ده
 برشی قلامشدر . هله فضله معبودلره ایناتق مودادن
 کچمشدر . بناءً علیه بونلره اوغراشمق زاندر . بی لزومدر .
 بر فائده عملیه یی متبع اوله ماز . حالبوکه زمانلرده سپریتو آیزم ،
 ماته ریالیزم ، مونیزم کبی بر طاقم مسالک فلسفه میدان
 آلیور . بونلر نه درجه لرده روح اسلامیتله قابل تألیفدر ؟
 ایسته اصل مسئله !

عمیجهم سری پاشا مختلف آثارنده ، (شرح عقائد) ده ،
 (آراء الملل) ده ، الخ ، هپ بو افکار ضاله نی مدافعه
 ایتشدی . فکر بجه یکی بر مجله عقائدك لزوم تدوینی اعلان
 ایتسه ایدی سعی ده متمر اولوردی .

کلهم صرف مسائل فقهیه به :

مع التأسف فقهای حاضره من عینی خطایی معاملاتنده
 بایورلر . بو فصلده عمیجه می مؤاخذه مجبوریته الیه سنده
 بولندیغم کی حضورنده بشیور ساعت درس دیکه دیکم
 بر استاد محترمك آثارخی ده چکشدیرمک وظیفه مشکله سنده
 بولونه جتم .

مجله نك ۳۹ نجی ماده سی حائنه قونیان ازمانك تغییر یله
احکامك تغیری انکار اولونه میه جنی قاعده کلیه شرعیه سی شرح
صد دنده حیدر افندی حضرتلری احکامی (احکام جزئیه)
ایله تفسیر ایدوب « اما احکام کلیه هر حاله باقی اولوب
تغیر ایلمز! » دیورلر و مثال اولوق اوزره شو مسئله نی ذکر
ایدورلر :

« ازمانك تبدیلیه تبدل احکامك مثانه کلنجه قدمای
فقها عندنده اشتر اوله جق خانه نك قبل الشرا براوطه سی
کورمك کافی اولوب آندن صکره صاتون آلان ایچون
دیگر اوطه لری کوردکده خیار رؤیت یوقدر .
ومتأخرین فقها عندنده قبل الشرا هر بر اوطه سی
کورمدکجه خیار رؤیتی باقی اولور . متقدمین ایله متأخرین
بینلرنده کی بو اختلاف ، دلیل و حجت اوزرینه مبتنی اختلاف
اولوب بلكه افشا آت حقه عرف وعادتک اختلافدن
نشأت ایتمشدر که قدمای فقها زماننده خانه لرك هر اوطه سی
بر طرز اوزره یاییله کلدیکندن بر اوطه سی قبل الشراء
کورمك سائر لر نی کورمکدن معنی ایتمش . مؤخر آ خانه لرك
اوطه لری مختلف یایلق عادت اولدیغندن بر خانه نك براوطه سی
کورمك سائر اوطه لری نی کورمکدن معنی اولماشدر . اما
یوبابده حکم کلی که مقصد شرایه کوره بر علم کافی حاصل

ایتمکدن عبارتدر تغیر ایتمیوب یا لکنز بو حکم کلنک حوائده
امر تطبیقی تغیر ازمان ایله تبدل ایدر .
حیدر افندی حضرتلرینک مجله یه یازدقلری شرح
معظم هب بوکی امثله محافظه کارانه ایله طولودر . وطن
ایدورم که لاینکر ... قاعده مبارکه سی تهزبل ایچون براوطه
مسئله سندن بدتری مثال اتخاذا اولونه مازدی .

خیر ! استاد عالی اقدارم ! بوقدر کوچک بر مثال ایله
اکتفا ایتمه ییکنر و احکام کلیه یی اصلاً استثنا جرأتمده
بولونته ییکنر . چونکه بو اولاً ، صیانتیه مأمور اولدیغکنر
شرع شریفه مغایردر ؛ ثانیاً ، فتوایه و خلیفه مسلمینک
اجرا آتیه مغایردر ؛ ثالثاً ، عقل و منطق مغایردر ؛ رابعاً
قوانین تاریخییه مغایردر ؛ خامساً ، روح القوانینه
مغایردر ... الخ

اوت شرعه مغایردر چونکه شرع سکسان بیک درلو
سهولت کوسترمش و حتی حدیث ایله آیتک نسخی درجه سنده
رخصتله ویرمشد . (« اتحاد اسلام » نام اثر مزده کی اجتهاد
فصلنده مندرج مثاللره مراجعت) فضله اوله رق شوراسنی ده
سویلیه یم که حضرت محمد بر طاقم نصوص سالفه یی تبدل
ایله اسلامیتی اساسگیر ایتمشدر . دیمک که روح اسلامیت
تجددی آمردر .

بوء خلیفه مسلمینك اجرا آتته و فتاوی شرعیہ دہ
مغایر در کہ چونکہ اسکیدن بری امامت مقامی احراز ایدن
رؤسای جمهور مسلمین حقارندہ نص قطعی اولان احکامی
بیله مصلحت عامہ ملاحظہ معقولہ سنہ مبنی تبدیل ایشلدر.
مثلا خلیفہ وقت ربا مسئلہ سنی آلہ المشرقی علی العادہ مفسر لک
تفسیرندن بشقہ و دہا معقول بر صورتہ نص قرآنی تفسیر
ایستدیروب یوزدہ طقوز فائضی مباح قیلمشدر . مراجعہ
نظامنامہ سنک آلتندہ شیخ الاسلامک امضاسی وارد
وامام المسلمین فائضی استقراض مقالہ لرینہ بردولت اسلامیہ
اولان دولتری و بیت المال نامنہ امضا ایدلمسینی و کلاسہ
امر ایدیور . و بشقہ درلو محافظہ حیات دولت دہ قابل
دکدر . زمانزدہ آکلا شلمشدر کہ اسکی ربا شمیدیکی فائض
دکدی . او ، روسیہ ظلم ایدی ؛ حالبوکہ شمیدیکی فائض
بر نیمای مشروعدر . بناءً علیہ فائض عصر حاضر دہ ادوار
مقدمہ دہ کی ربا کی ممنوعاندن دکدر .

کذلک بوندن بر جوق سنہر اول امام المسلمین شرعک
عقوباتہ و قصاصک بعض شکل لرینہ دائر اولان نصوص قاطعہ
و قطعیه یی بر اقدیروب قود نابولثوندن مترجم بر قانون
یابدیرمش و آتی کلیات اجتهادات اسلامیہ آرسنہ وضع
وادخال ایشدر .

بوکی ایشلہ قولایجہ تکریر ایدیله بیلیر .
بو رایکیز منطقہ دہ مغایر در دیمش ایدک . اوت ؛
مادام کہ معاملات تبدیل ایدیور ، آنلری تدوین ایچون
وضع اولنان احکامک دہ تبدیلی کرکدر . دنیانک نرسندہ
اولدینی کی قالمش بر جمعیت و بر مدنیت کوستریله بیلیر ؟
بو ، قوانین تاریخیہ دہ مغایر در چونکہ تاریخ قوانینک
تکاملہ شاہددر .

تکرار ایدیم : شرق و غربک بتون تاریخی
قاریشدریکیز . انبیای نبی اسرائیلدن طوتوبدہ بتون ملل
واقوامک قصہ لرینی آراشدریکیز . فکرکزی ناییدایدہ جک
هیچ بر مثالہ ظفریاب اولہ مازسکیز . یالکیز بین النہریندہ
ساکن و عادات و قوانین اصلیه لرینی محافظہ دہ مصر ایکی
قوم وارددر : سابعیلر و صلیبیلر . بونلر فرط محافظہ کاری
ایله اودرجہ یه کیشلدر کہ احکامی تطبیق ایدہ جک افراد
بیله قالمش ، مضحمل اولمشلدر . صلیبیلر جہ قیون و دوه
یتیشدیرلمسی ممنوعاندن ایکن سائقہ ضرورتله بونلر بو
حیوانانی بیله بسلمک مجبوریت الیمسندہ بولومشلدر .
بو وحشی قبائل جیلان آنندن بشقہ سنی ییزلر و آنک
دریسندن بشقہ بر شیئ کیمزلر . بزم بونلرہ بکزرہ یوب
منقرض اولمقلغمز می لازمدر ؟

بو، روح قوانینده مخالفدر. چونکه قانون، حقیقت قطعی برشی* دکلدر. قوانین حقوقیه قوانین ریاضیه کبی ثابت اوله ماز. او حالده بونلرک محیط، زمین، احوال اقتصادی، زمان، سجه، احتراصات سیاسیه نك تأثیری، علوم و فنونك ترقیسی ایله تبدل ایده بیلجکلی متفق فیهدر. ایشته قوانینمزدهده، مکتبلر مزدهده، مدرسه لر مزدهده، مجالس تشریعیه مزدهده، خصوصیه قنواخانه مزدهده بوکهنه، مغایر اسلامیت، ماحی* شریعت اسکی فکرلرک اوله سنی آرزو ایدرز. بزه اسلاملری آباق اوستنده طوته بیلجک، آنلری مبارزه مدهشته حیاتهده موفق ایده جک یکی عقائد، یکی برفقه لازمدر.

بوسوزلرمی نه درجدرده خلوص نیت ایله سویلد بکمی علمای اعلام آکلاملیدرلر.

کذلک مدنیت افرنجیه به نه قدر خلاف فکر اولدینمی خواجه لر مز بیلملیدرلر. نقطه نظرم شودر و دکشمز: اسلام اولیور؛ محو اولمقددر. بوانخطاطکده سبی قواعد و قوانینك مؤبداً دوام ایده جکی حقننده علمای استبدادک حاصل اینسدکاری ظن و ذهاب باطلدر. بودردلره دوا بولق و اسلامی قورتارمق ایچون یکی اجتهادات، یکی فقه، یکی عقائد، یکی برغایه امل لازم. بونلر اولورسه قها، اولمازسه انا لله وانا الیه راجعون.

فهرس

۳	مقدمه
۱۳	خاندان سلطنت قانونی
۲۴	مأمورین قانونی
۳۴	اداره ملک قانونی
۴۵	قوانین عدلیه
۵۵	قوانین اساسیه مز
۶۵	قوانین وقفیه
۷۲	مجله مسئله سی
۸۳	املاک قانونلری
۹۸	قوانین موقته
۱۰۸	لایسکر تغیر الاحکام بتغیرالزمان

باب عالی جاده سنده

یکی عثمانی کتبخانه و مطبعه سی

صاحب : اوخانس آژماور

مهدول نوری بک اناری

یقین زماندرده نشر ایتدیکی کتابلر ایله جلال نوری
بک مملکتیمز عالم صرفاننده بر انقلاب اجراسنه موفق
اولمشدر. صوگ درجهده نظر دقتی جلب ایدن ونسخه لری
توکنن بو آثارک بر قسمی تکرار باصلمقدمه در .

کندی نقطه نظرمدن حقوق دول

اوروبا حقوق دوله قارشی یازلمش وایشلی باشنه بر
عثمانی مکتب و مملک حقوقیسی احتوا ایدن بو اثر آتیده کی
فصللردن مرکبدر :

بردکیل ، ایکی . - حشمتلو نیقولا ماکیاوهل حضرتلری -
عقایی ، های ؟ - دولتلر برهیت مشروعه میدر ؟ - آوستریانک
عناصر مرکبه سنه ، تشکیلات اساسیه سنه و بو باده کی بولتیقه سنه

و بوسنه - هر سکه دائر بر فصل . - دولتلر و مبارزه حیات مسئله -
سی . - اختلاف هلال و صلیب . - دولتلرک حقوق . - حق
استعمار . - حدود عتیقه و سائر . - حربیه بوقوتناز . - شارل
ریشه دن جلال نوری بک بر مکتوب . - جناب شهاب الدین بکک
بر اثر بدیعی اولان اخلاق سیاسی عنوانی مصاحبه کنزیده . -
اسلامده وجوب تجدید . - صحیفه ۱۹۲ فیشانی ۵ غروش

شمال خاطره لری

ممالک شمالیه جلال نوری بک طرفندن وقوعبولان
سیاحتده طوتیلان غایت مراق آور نوطلردر . مصاحبه
شکلنده یازلمشدر. روسیه و آلمانیا بولتیقه سنه و ممالک شمالیه نک
طرز تکاملنه دائر مهم فصللری محتویدر . مندرجاتی :

روسیه ده دیانت . - روسیه ده ترکیز . - روسیه ده تمثیل
و تمثیل بولتیقه سی . - فینلاندا . - روسیه ده یهودیلر . - اسوچ . -
نوروچ . - دانیمارقه . - موزلر . - شمالده و روسیه ده قادیلر . -
روسیه ده دائر بعض مطالعات عمومی . - ملتلر حقننده بعض
مطالعات . - فیوردلر (نوروچده) . - ایدل [وولغا] نهری . -
اوروپایه بر نظر . - ده لند . . . (مصاحبه) . - سینه ماطو غرافله
سیاحت : هوجه بک ، کیهو ، موسقوه ، نیزنی - نوو غورود . -
قران ، پترسبورغ ، چارسقوته - سه لو . - به تر هوف . -
زمزی بک . - صحیفه ۱۲۸ فیشانی ۵ غروش

اتحاد اسلام

جلال نوری بکک اک مکمل اثریدر . امثالی هنوز
تمالك اسلامیهده نشر اولونماشددر . اثرک اهمیتنی توضیح
ایچون شاعر بالحق عبدالحق حامدک یازدینی تقریض منظوم
حکیمانهدن یالکز شویتلری نقل ایدم :

بیوک کتابکزی بن مان دکل تبریک ،
دیلردم ایتمک اوتبریکه جلهینی تشریک .
نهدر تعین ایدر چاره ؛ چاره علت ؛
اولونجه سوزلرکز نقش خاطر ملت .
اوهب نقود حقائقدر ، ادخار ایدرز ؛
خزینه کزله تصدق وافتخار ایدرز .

مندرجاتی شونلردن هبارتدر :

اسلامیت حقنده مطالعات عمومیه . - ایکی نوع مدنیت :
صناعی وحقیقی . - اجتهاد مائلی . - حکومت اسلامیه . - حال
حاضرده مسلمانلر : عربلر ، حجاز ، یمن ، عسیر ، تونس ،
طرابلس ، جزائر ، فاس مسئلهلری ، سوریهده ترک - عرب
اختلافی وسائر ، ترکله اتحاد اترک فکری ، اسلام آرهسنده
تفرقه ، هندیلر ، چینیلر ، مالزیایلر ، کوچک مسلمان جماعتلری . -
شیعیلر وایرانیلر وسائر . - مسلمان آمازشیسی . - اوروپایلرک
استعمار اصوللری : دوکتور کوستاو لوبونک فکری . - سیر

سقاوهن بلونک مصریلره مکتوبی . - امپریانیزم پولتیقهسی :
انگلز ، آمریکا ، روسیه ، فرانسه ، ژاپونیا ، آلمانیا ، اتفاق
مثلت سیاستلری . - اسلام وامکار مفرطه و ملل محکومه . -
اساساً موجود اتحاد اسلام . - اسلام و تردیات . - مؤسسات
مشترکه اسلامیه : مسئله خلافت ، حج مسئلهسی ، معارف
عمومیة اسلامیه ، ادبیات اسلامیه وسائر . - اسلامیت وبغض
فصرانی . - اسلامیت وحقوق دول . - غایة امل : مسلمان
دنهسانتی وبروغراملر . - خیال دکل ، حقیقت (سلیمان نظیف
بکک) . - یاوز سلطان سلیم ، یازیروس ، نامق کمال ، عبدالحق
حامد . - اتحاد اسلام (نامق ککک) . - عبدالحق حامد بکک
تقریضی وجلال نوری بکک جوابی . - مصر حزب الوطنیسی
رئیس محمد فرید بکک تقریضی . - اتحاد واسلام (شیخ عبدالعزیز
جاویش افندینک) . - اوروپا واتحاد اسلام (تونس مشاهیرندن
علی باش حابه افندینک) . - هند مسلمانلری وپان اسلامیزم
(هند مشاهیرندن ظفر علی خاٹک) .
صفحه ۴۰۸ اجزاسنک فیشاتی ۱۲ بچق مجلیدینک ۱۵ غروش

تاریخ تدنیات عثمانیه

و

مقدرات تاریخیه

انخطاطمیزک اسباب وسوائق تاریخیه وروحیهسنی
کوستور بواکی جلد شوصوک زمانلرده ملتزمی اک زیاده

دوشوندىرن اثرلردر . بودرجهده آچيق وقطعى بر لسان
ايله نقائصمزدن بعثه بوكونه قدر كيمسه جسارت ايدى .
مامش ايدى . نسخه لور قاج كون ايچنده كاملا توكنديكندن
كتابخانه عاجزانه مزجه تكرر طبعلرینه تشبث ايدلمشدر .
ايكى اثر مؤلف طرفندن توحيد ايديلهرك باشدن آشاغى
تصحيح وبر فصل مهم علاوه ايدلمشدر . بر آيه قدر نشر
ايديله جكدر . آلتى يوز اللى صحيفه قدر طونه جق اولان
بوائر آنجق ۱۵ غروشه صائيله جقدر . مواد اساسيه سى
شونلردن عبارت در :

تدنيات داخلية ، منصرفية ، اداريه ، اقتصاديه ، دينيه ،
اخلاقية . دينيه ، فكرية ، خصوصيه ، خارجيه . - قادين ،
معيشه ، ادبيات مسئله لرى . - شيعه تبع . - قدر نادانى . -
استانبول مسئله سى . - حكومتا لوبونك نظرياتى ويز . - هزينتك
اسباب غير عسكريه سى . - تبعه خريستيانيه نك استخلاصى . -
تاريخ استقبال : بعث بعد الانحطاط . - شاه دارو . - وطن ،
ملت . دين حمله لرى . - مقاييسات تاريخيه : اندلس ، روما ،
قديم يونان ، يژانس ، تاتار حكومتلى ايله حكومتى . -
تجدد وترقى نصل اولور ؟ روسيه . - جناب شهاب الدين ، سليمان
نظيف و عبدالله جودت بكرك تفرى لرى .

حوائج قانونيه من

غايه مفيد ، مهم ، يكي مباحثى اجتوا ايدن بوكتاب
۱۲۸ صحيفه دن مركب اولوب ۵ غروشه صائيلر .
مندرجاتى :

مطالعات عموميه . - خاندان سلطنت قانونى . - مأمورين
قانونى . - اداره ملك قانونى . - قوانين عدليه . - قوانين
اساسيه من . - قوانين وقفيه . - مجله . - مسئله سى . - املاك
قانونلرى . - قوانين موقته . - لاينكر تغير الاحكام بتغير الازمان .

۱۳۲۷ سلايك اتحاد وترقى قونفره سنه

جلال نورى بكك مظهره سى

بتون مصائبى اولدن كشف ايدر جالب مراق
بر مظهره در . فياتى ۲ غروشه در .

جلال نورى بكك فرانسزجه آثار مرغوبه سى ده
كتابخانه عاجزیده بولونور :
كابوس ؟ ادوار حميديه دأثر رومان . تركه دن بشقه
بر جوق لسانلره مترجدر . مشهور ماقس نورد او بوكتابدن
بحث ايدر كن ، بو بر رومان دكل ، رومالى نامدار مؤرخلردن
تاسيت وسونه تونك تاريخلى كى بر تاريخدر ديمشدر .
فياتى ۳۱۳ فرائق .

حقوق عامه و اسلام ۱ فراتق — مسائل اجتماعیه
(نسخه سی توکنمشد) — تألیه ایدلش ابلیس ۱ فراتق
— برسنه حریت ۲ غروش .

داهی 'ابدی' الاشتہار عبدالحق حامدک (نالادن برسس)
نام منظومہ مخلدہ سی مشارالیک خط دستی و جلال نوری
بکک بر مقدمہ یلہ ۱ غروش

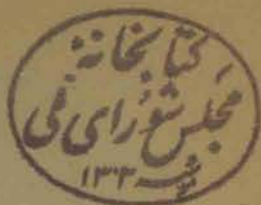
عبدہ ابلیس : یزیدیلر حقندہ تدقیقات مهمہ بی احتوا
ایدر . اعیاندن نوری بککدر ۱۰۰ پارہ

تاریخ اسلامیت : مؤلفی دوققور دوزی . مترجمی
دوققور عبداللہ جودت بکدر . ۷۵۰ صحیفه لک ۲ جلددر .
طاقق نک بهاسی ۲۴ غروشدر .

قادینلر من

ملکتمزده حریت نسوانه دائر یازیلان ایلک اثردر .
صوک درجده مهمدر . برنجدد و انقلاب فکریله یازلمش
بر کتاب معتدلدر . تقریباً ۲۴۰ صحیفه دن مرکب اولوب
یدی بچق غروشه صاتیلیر . مندرجاتی :

تاریخده و مختلف ملکترلده قادین . — اجتماعاتده عائله . —
حال حاضرده قادینلر . — مناسبات جنسیه . — قادینک تربیه سی
و وظیفه تربیتکاریسی . — بزده عائله . — تعدد زوجات
و استغراشی . — طلاق و دفع زوجہ . — مسلمان قادینلرینک
وضعیت حقوقیه سی . — تردیات بدنیہ ، روحیه ، اخلاقیہ ،
تربویه . — بزده ازدواج . — تستر و احتجاب

روح الاقوام

حکیم شهر دوقنور کوستا و لوبونک اشهر آثارندن
اولوب دوقنور عبدالله جودت بک طرفندن ترجمه ایدیلش
اولان بوکتابک نسخه لری توکنمشدی . فی* مقطوعنک
اوج مثلی فی* ایله آلفق ایسته نیلدیکی حالده بولونما بوردی .
سربا کوزدن کیریلرک واصلنک صوگ طبعنه تطبیق اولونارقی
ایکنجی طبعنه باشلانیلدی . آثار عالیه مراقیلرینه
تبشیر ایدهرز .

اعتقادات باطله

اعلان حرب

قلیچ زاده حق بک افندینک افکار و آراسنی احتوا ایدن
بو برنجی کتابی بک یقین برزمانده ساحه زیب مطبوعات اوله جقدر .
بو وامثالی کتابلر بزده افکار عمومیه نک صوگ زمانلرده آلدینی
جریانی کوستردیکندن من کل الوجوه شایان تدقیق و تعمیقدر .
متعدد دفعه لری اوقونمسنی و هر بر فصلی اوزرینه دوشونمسنی تحدد
پرورلره توصیه ایدرز . فی* ه غروش

